

BRANDKÅRS-

tidsskrift

Nr 2 1960

42 ÅRG.

UR INNEHÅLLET:

Helikopterutryckning för byggebrandsläckning ..	25
Vi skall bygga en brandsstation, III	30
Byggnadsnämnd och brandchef	41
Erfarenheter från skogsbrandsommaren 1959 ..	42
Aktuell rättspraxis: Brandchefers skyldigheter och rättigheter	43
Nytt från byggnadsfronten	45
Brandförsvaret i årets statsverksproposition ..	47
Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1958	48
Rörlig plattform i stället för stege	49

Rudolf Stridbeck, svenska brandväsendets nestor.

METEOR SKUM

Skumvätska Typ METEOR

*För användning i koncentrerad form i skumstrålrör, injektorer och skumpumpar.
Vid användning i tryckluftskumaggregat tilläutes 6 % av rattenolymen.*

*Lämplig lagringstemperatur 0 till +20° C.
METEOR-Skumvätska är användbar från -10° C till +50° C.*

Skumvätskedunken skall alltid
förvaras TILLSLUTEN

KOK Nr

TILLVERKARE: STOCKHOLMS BENMJÖLSFABRIKS AB STOCKHOLM

SVENSKA SKUMSLÄCKNING AB
GÖTEBORG — STOCKHOLM

Denna etikett

garanterar en av oss kontrollerad skumvätska
av svensk tillverkning.

Den är lämpad för användning i alla våra typer
av skumstringsorgan.

Den kan användas såväl vid direktinsugning i
skumrör, mellan- eller pumpinjektorer som i
tryckluftskumaggregat i vilka skumvätska finns
blandad med vatten.

Svenska Skumsläcknings Aktiebolaget

Göteborg

Stockholm

Nr 2 1960

42 ÅRG.

UPPLAGA 14.000 EX.

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE: ANDERS EKBERG

ORGAN FÖR SVENSKA BRANDKÄRNAS RIKSFÖRBUND

JAKOBSGATAN 14, STOCKHOLM C • TELEFON 010/10 50 25 • POSTGIROKONTO NR 4870

BRANDKÄRS-

tidskrift

Helikopterutryckning för bygdebrandsläckning

Kl 10.04 den 9 december 1959 startade en helikopter från Tjärhovet i Kalmar med kurs mot södra Öland. Ombord befann sig — förutom föraren — en brandförman och en brandman från Kalmar brandkår, vilka hade fått sig förelagd uppgiften att släcka en brand i lantbrukare John Anderssons mangårdsbyggnad i Mellsta by i Gräsgårds kommun på sydöstra Öland. Helikopterutryckningen företogs under det intensiva snöoväder, som proppade igen "riksfyran" mellan Kalmar och Karlskrona och som under flera dygn lamslog landsvägs- och järnvägstrafiken på södra Öland. Den aktuella dagen rådde snöfall och hård ostlig vind med en vindstyrka av 14 m/sek samt 3 minusgrader.

Då det mig veterligen är första gången i Sverige, som helikopter kommit till användning vid bygdebrandsläckning, bör en redogörelse för utryckningen ha sitt intressa för denna tidskrifts läsare.

Alarmering.

Strax före kl 9 erhöll undertecknad telefonsamtal i tät följd dels från direktören i Ölands Södra Mots Brandstodsbolag, dels från brandchefen i Degerhamn, med förfrågan huruvida inte Kalmar brandkår på något sätt skulle kunna lämna släckningshjälp för släckning av en brand i Mellsta by i Gräsgårds kommun. En i Kalmar tillfälligt stationerad helikopter fördes därvid på tal. Det upplystes, att varken Degerhamns brandkår eller någon annan brand-

kår på Öland kunde ta sig fram till brandplatsen p g a snöhinder. Jag lovade att undersöka och skulle snarast återkomma med besked.

Efter en kort stund inkom även en förfrågan i samma ärende från en tjänsteman på länsstyrelsen, som meddelade, att läget var hotande. Jag upplyste då, att undersökning beträffande helikoptertransport pågick.

Transport till brandplatsen.

Vid telefonsamtal med helikopterföraren på Kalmar flygflottilj meddelade denne, att helikoptern förutom förare kunde transportera två man samt en utrustning, som inte fick överstiga 60 kg. Han förklarade sig beredd att, om så begärdes, utföra flygningen till Gräsgård. Sedan en beräkning av vikten å den för en släckningsinsats oundgängligen erforderliga materielen gjorts, och det visade sig möjligt att hålla sig ungefär vid maximivikten, skedde rekvisition av helikoptern. Det bestämdes att ilastning skulle ske vid oljehamnen på Tjärhovet, där en brandbil mötte.

Den av släckningspatrullen medförda släckningsutrustningen utgjordes av:

2 st syrgasapparater, 1 st motorspruta typ Albin 200, 1 st dunk med bensin, 100 m 38 mm slang, 2 st strålrör, 1 st grenrör, 2 st handlyktor, 4 st manskapslinor, 1 st handpump samt personlig utrustning.

Helikoptern startade, som nämnts, från Tjärhovet kl 10.04 i riktning mot Öland. Brand-

chefen i Degerhamn underrättades härom och ombads att per telefon sätta sig i förbindelse med brandplatsen med begäran, att byborna på allt sätt skulle underlätta helikopterns landning.

Läget på brandplatsen vid framkomsten.

Helikoptern landade vid Mellsta by omkring kl 10.45, varvid släckningsbefälhavaren erhöll följande orientering om läget:

Branden, som upptäcktes omkring kl 7.15 i källaren till lantbrukare John Anderssons mangårdsbyggnad, hade ännu efter ca 3 1/2 timmar icke åstadkommit någon övertändning av fastigheten, som utgjordes av en reveterad trävilla i två våningar. Villan inrymde i bottenvåningen 4 rum, hall och kök samt i övre våningen 3 rum och hall. Orsaken till att övertändning icke skett, får tillskrivas bybornas kloka åtgärd att spika för alla fönster med lämmar och träfiber-skivor, vilka därefter täcktes med uppskyfflad snö. Härigenom minskades lufttillförseln och branden i källaren fick ett långsamt förlopp.

Rökutvecklingen i villan var så kraftig, att inträngning utan rökskyddsapparat var omöjlig. Byborna hade försökt släcka branden med ett antal kemiska vattensläckare, men då man icke kunde nå fram till eldhärdan, var detta släckningsförsök dömt att misslyckas.

Vattentillgången för brandsläckning var synnerligen dålig. Gårdens egen brunn var tom och avståndet till närmaste gårdsbrunn, som höll lite vatten, var ca 200 m.

Åtgärder för släckning.

Då den medförda slangen (100 m) icke räckte för slangutläggning mellan den anvisade gårdsbrunnen och brandstället, sändes helikoptern till Degerhamn för hämtning av 200 m

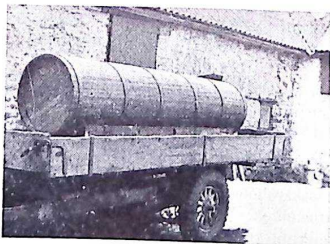

Bild 1. Vattenförsörjning från vattenliggare.

63 mm slang, vilken transport genomfördes på 5—10 minuter.

Under tiden vidtogs emellertid en ändring i dispositionerna för vattenförsörjningen. En större "vattenliggare", rymmande 1.500 liter, uppställdes med hjälp av en traktor på bygatan utanför den brinnande fastigheten, och den medförda motorsprutan placerades på vattenliggarens flak. (Bild 1.) Från motorsprutan utlades en grenad ledning 38 mm slang till mangårdsbyggnadens källarnedgång. Byborna höll vattenliggaren fylld genom att hämta vatten i närliggande gårdsbrunnar. Sedan motorsprutan startats och vatten framförts till strålrören samt syrgasapparaterna påtagits, var släckningsgruppen klar för inträngning.

Då branden i källaren pågått i icke mindre än fyra timmar under ringa lufttillförsel, kunde det befaras att branden skulle få ett explosionsartat förlopp p g a den ökade lufttillförsel, som skulle uppstå vid inträngandet. Släckningsgruppen iakttog därför största möjliga försiktighet. Ingenting inträffade emellertid, varför gruppen fortsatte vidare in i källaren, där den möttes av kompakt rök och oerhörd hetta. Släckningen i källaren, som måste ske med minsta möjliga vattenmängd, då vattentillgången var starkt begränsad, gick snabbt. Sedan

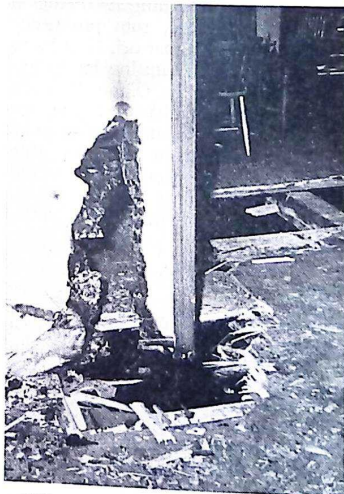
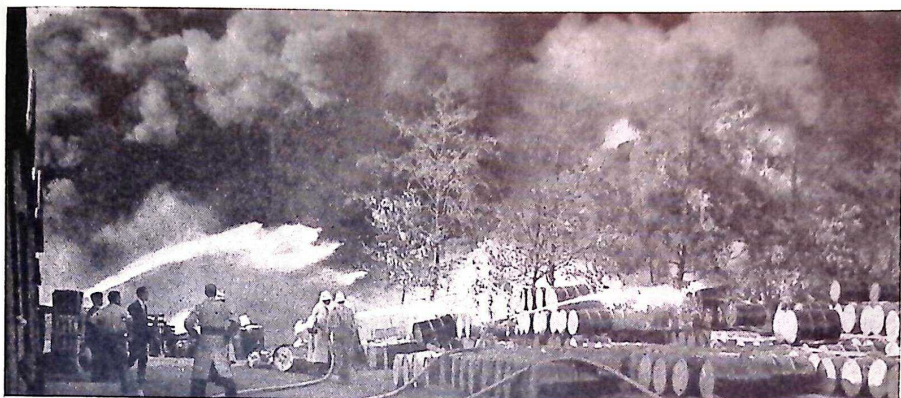

Bild 2. Brandskador i bottenvåningen.

Jonsereds

Jonsereds

**TERYLENE
SLANG**

De svenska
brandslangarna

**LINNE
SLANG**

med de många goda egenskaperna

Jonsereds teryleneslang med innerbeläggning av plast är

- absolut tät även vid högt tryck
- mycket mjuk och smidig
- mycket lätt
- absolut rötsäker
- stark och oöm, beläggningen sitter säkert fast
- motståndskraftig mot kyla, värme, olja och ackumulatorsyra
- lätt att tvätta och torka
- lätt att laga: rek. beskrivning av lagningsätt hos Jonsered eller Jonsereds auk. återförsäljare

Jonsereds lanneslang är

- tät och har högt sprängtryck
- smidig och lättböjlig
- mjukbehandlad
- krympt
- impregnerad mot röta
- mycket slitstark — lång livslängd

Jonsereds brandslangar med garantimärket 2 blå ränder — pålitliga bundsförvanter i kampen mot elden, billiga per uttryckning

Dimensioner: 25, 32, 38, 51, 63 och 76 mm

Auktoriserade återförsäljare:

Brissmans Brandredskap AB, Halmstad; AB Henrikssons Brandredskap, Stockholm - Göteborg - Malmö - Sundsvall - Jönköping; Odenius AB, Göteborg; AB Pumpindustri, Göteborg - Stockholm

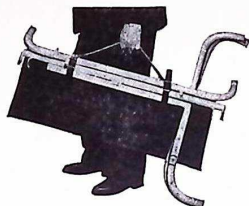
Jonsereds
där tradition förenas med modern teknik

JONSEREDS FABRIKERS AKTIEBOLAG, JONSERED - Grundat 1833

MOWE

VARNINGSSKYLT

avsedd att utplaceras när brandkåren arbetar på eller invid en landsväg.

Under transport.

Vid användning.

Undre skyltens text på baksidan för alternativ användning.

Lätt hopfällbart rörstativ.

Skylltarna i kraftig tygväska.

Större skyltarna: svart text på gul botten, reflekterande röd ram.

Lilla skylten: vit text på blå botten.

Aktiebolaget

MOLIN & WESTBERG

M A L M Ö

Tel. 388 40

Tel. 97 59 12

Låt Odenius lämna kostnadsförslag på all slags brandredskap

SLANG-
MUNSTYCKET

“FOG-JET”

För sluten eller spridd stråle i ett enda grepp

Den spridda strålen

ökar ångbildningen

minskar vattenåtgången och vattenskadorna

Ett billigt outhärligt hjälpredskap för varje brandkår

ODENIUS

Box 350, Göteborg 1
Tel. 17 31 20

branden i källaren blivit i huvudsak släckt, fortsatte gruppen upp i bottenvåningen. Även här var kompakt rök och stark hetta. Elden hade gått igenom trossbotten på ett flertal ställen och spritt sig upp i en timrad mellanvägg. (Bild 2.) Hade ytterligare 5—10 minuter förflutit, innan släckningsarbetet kunnat insättas, så hade troligen fönstren i bottenvåningen sprängts och en övertändning av villan blivit följden.

Elden i bottenvåningen släcktes, röken vädrades ut, varefter upphuggning av golvet vidtog för att kunna släcka kvarvarande eld i trossbottenfyllningen. Släckningsarbetet hade krönts med framgång.

Omkring kl 16 anlände en avdelning ur Degerhamns borgarbrandkår efter fyra timmars svår färd med traktor över alvaret. Brandchefen, som medföljde kontingenten, övertog ansvaret för bevakningen.

Skador å den brunna fastigheten.

Källaren blev fullständigt utbränd. Svåra brandskador i bottenvåningens golv. Rökskador å inredning och inventarier i hela huset. Skadorna uppskattades vid skaderegleringen till 25.000 kronor.

Inga vattenskador uppstod.

Risk för brandens spridning.

Därest släckningsgruppen från Kalmar icke blivit överförd till brandstället med helikopter, hade villan blivit övertänd, varvid branden i den hårda ostliga vinden med största sannolikhet åstadkommit spridning till närliggande ekonomibyggnader och grangårdar. Närmaste

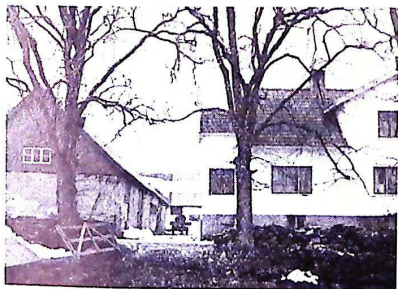

Bild 3. Ekonomibyggnader cirka 4 meter från mangårdsbyggnaden.

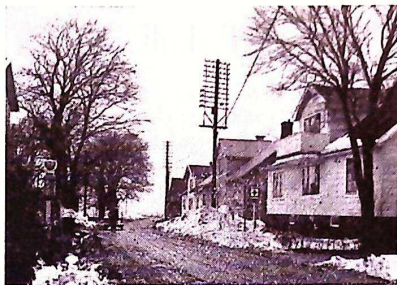

Bild 4. Bygatan i Mellsta by. Den brandskadade byggnaden är den vita villan längst bort till höger.

hus i vindriktningen vid bygatan är ett orevterat trähus, varför branden i John Anderssons fastighet, om den icke kunnat åtgärdas, hade inneburit ett katastrofhot för hela byn. (Bild 3 och 4.) Bybornas samstämmiga uppfattning är också den, att den med helikopter insatta hjälpen från Kalmar brandkår räddat inte bara John Anderssons mangårdsbyggnad utan hela byn. Försäkringsbolaget visade också sin erkänsla för utmärkt väl utfört släckningsarbete genom att som julkapp tilldela släckningsgruppen, brandförman Evert Evö och brandman Rune Elsson, 100 kronor vardera.

Brandorsak.

Enligt verkställd undersökning beträffande brandorsaken har branden sannolikt uppstått genom en bristfällig elektrisk ledning vid taket i källaren.

Slutledning.

Den lyckligt genomförda släckningsexpeditionen visar, att en insats med ett minimum av personal och materiel, rätt utvald, likväl kan leda till ett gott resultat.

Einar Molander.

Årsmöte 1960.

Svenska Brandkårearnas Riksförbund håller sitt årsmöte den 14—15 juni i Umeå. Samtidigt håller även Svenska Brandskyddsföreningen och Västerbottens läns Brandkårsförbund sina årsmöten.

Vi skall bygga en brandstation, III

Av riksbrandinspektör Ingvar Strömdahl

I föregående uppsats av denna serie (i nr 1/1960) behandlades huvudsakligen *vagnhallen*. I anslutning till den schematiska översikt av en brandstations alla utrymmen och anordningar, som lämnades i tabell 1 (sid 3), skall nu redovisningen av stationsanläggningar av olika kategorier fortsätta (A 1 = små obemannade; A 2 = medelstora obemannade; B = bemannade stationer; jfr sid 2, föregående uppsats.)

2. Reservgarage, tvätt- (och smörj) hall.

2.1. Reservgarage.

Vid större stationsanläggningar kan det vara lämpligt att anordna särskilt *garage* (reservgarage) för sådana fordon (besiktning-, service-, lastbilar), som normalt ej hålls i beredskap för utryckning. Dels vinner man därigenom att vagnhallen kan ges mera måttliga dimensioner, dels kan man göra vissa besparingar, eftersom man för detta garage kan räkna med något lägre utrymmesstandard än för vagnhallen.

Ofta är det lämpligt att placera garaget i en särskild byggnad tillsammans med (tvätt- och smörj)hall samt bilreparationsverkstad. Stundom kan garaget ställas på framtiden; finns anledning förmoda att antalet fordonsplatser ej för all framtid blir tillräckligt bör plats reserveras för reservgarage inom brandstationstomten (jfr uppsats 1958/1, bild 3, byggnad 14).

Antal fordonsplatser samt fack- och portdimensioner bestämes från fall till fall. Härvid bör beaktas vad som ovan angivits i fråga om utrymmesstandarder.

2.2. Utrymmen och anordningar för tvättning och smörjning av fordon.

Det är inte lämpligt att tvätta fordonen på deras vanliga uppställningsplatser i vagnhallen. Tvättning utomhus kan gå bra under den varmare årstiden men är mindre tilltalande vid kyla. En större brandstationsanläggning (kat. B) bör därför vara försedd med särskild tvättplats inomhus, *tvättball*. Dimensionerna bör vara (ca)

B =	5,0 m
H =	3,0 à 3,5 „
L =	11 „

Smörjning av fordonen bör, när det gäller anläggningar av kat. B, ske på en härför särskilt inrättad *smörjplats*. Denna som utgörs av en fordonsuppställningsplats försedd med *smörjgrop* (revisionsgrop), kan antingen vara inrymd i vagnhallen (varvid den också kan användas som uppställningsplats för ett utryckningsfordon), eller ingå i bilreparationsverkstaden (se 3.1), eller — i undantagsfall — bestå av en särskild smörjhall.

När det gäller anläggningar av kat. A bör smörjning av brandfordonen i allmänhet ske vid lämplig bilservicestation.

Tvättning och smörjning av fordonen bör icke ske i ett och samma fack. Det är inte troligt att få ned smutsvatten i smörjgropen och dessutom blir de så småningom oljemättade golvytorna kring smörjplatsen hala och slippiga, när de blir våta. Sker tvättning och smörjning i samma lokal (men i två skilda fack) bör tvättplatsen avskämmas från smörjplatsen med en skärmvägg eller åtminstone med ett plastdraperi eller dylikt.

Smörjgropen bör vara någorlunda bekvämt tillgänglig. Den bör vara väl utrustad (smörjutrustning, verktyg, belysning, ventilation, avlopp) samt ha sådana dimensioner att såväl de större som de mindre fordonen där kan behandlas. Längden bör med hänsyn härtill vara 6 à 8 m. Dimensioner i övrigt framgår av bild 9¹).

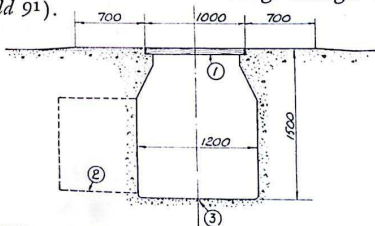

Bild 9. Smörjgrop (revisionsgrop). Tvärsektion.

1. Plank 3" x 8".
2. Nisch: plats för smörjutrustning och verktyg.
3. Gropens botten läggs i fall, ca 1: 60, mot avloppsbrunn med sand- och bensinavskiljare.

¹ Fortsättning på bildnumreringen från föregående uppsats.

Smörjplatsens dimensioner bör vara (ca)

B = 4,2 à 5,0 m

H = 3,0 à 3,5 „

L = 11 „

Smörjgrop är avgjort att föredra framför hydraulisk lyftanordning, dels med hänsyn till brandfordonens starkt varierande storlek (från personbilen till maskinstegen och tankbilen), dels med hänsyn till önskvärdheten att hålla takhöjden i hallen nere i rimliga mått.

3. Verkstäder.

Verkstadsutrymmen, som i första hand kan behövas inom en större stationsanläggning (i allmänhet huvudstation) av kategori B är — förutom slangverkstad, som behandlas i annat sammanhang (se 4.6) — bilreparationsverkstad och rökskyddsverkstad. Men även radio-televerkstad samt snickarverkstad kan vara aktuella. Däremot bör man som regel avstå från att förse brandstationen med sprutmålningsrum, vilket förekommit. Ett sådant är nämligen platskrävande, fordrar relativt dyrbar utrustning, och får, om endast brandkärens fordon där skall

behandlas, med nödvändighet alltför låg utnyttjningsgrad. Det är säkert ekonomiskt förmånligare att vid behov lämna bort fordon etc för ommålning.

Även i stationer av kat A behövs emellertid viss plats och vissa anordningar för utförande av enklare reparations- och tillsynsarbeten avseende både fordon och materiel. Vid de minsta anläggningarna (A 1) kan man inskränka sig till att i vagnhallen anordna arbetsbänk med skruvstycke, arbetsbelysning och förvaringsskåp. Vid de något större (A 2) kan det vara lämpligt att inrymma nämnda anordningar i ett särskilt utrymme i anslutning till vagnhallen.

3.1. Bilreparationsverkstad (kat B).

Bilreparationsverkstaden förläggs lämpligen, såsom omnämnts under 2.1, tillsammans med vissa närbesläktade utrymmen i särskild byggnad. Verkstaden utgörs av en eller flera fordonsupställningsplatser jämte ett anslutande utrymme av karaktär *mekanisk verkstad* (med arbetsbänkar, borr, slipmaskin etc samt med fast plats för svetsning och skärning). Inom bilreparationsverkstaden anordnas revisions-

**- Elektro -
Slanghållningsmaskin**

Nr 179 vilken bygger på över 30 års utvecklingsarbete är levererad bl a till:

ÖREBRO BRANDKÄR
GÖTEBORGS BRANDKÄR
SUNDSVALLS BRANDKÄR
KARLSTADS BRANDKÄR
LÅXA BRANDKÄR
STRÅNGNÄS BRANDKÄR
PAJALA BRANDKÄR
SKONS BRANDKÄR
ÅLVSBYNS BRANDKÄR
ÅVESTA BRANDKÄR
BOTKYRKA-GRODINGE
BRANDKÄR
HUSKVARNA BRANDKÄR
LANDSKRONA BRANDKÄR
HEDESUNDA BRANDKÄR
SÖDERALA BRANDKÄR
ÄNGELHOLMS BRANDKÄR

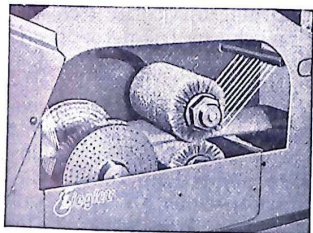
LUNDS BRANDKÄR
ESKILSTUNA BRANDKÄR
JONKÖPINGS BRANDKÄR
OSBY BRANDKÄR
UDDEVALLA BRANDKÄR
ARVIDSJAURS BRANDKÄR
EKSHÄRADS BRANDKÄR
SVARTA BRANDKÄR
SVÄRDSJO BRANDKÄR
HÄVERÖ BRANDKÄR
MARINENS SKYDDSTJANST-
SKOLA
KORSNÄS AB, GÄVLE
SKF, GÖTEBORG
AB NYNÄS PETROLEUM,
NYNÄSHAMN
SKF, HOFORS BRUK, HOFORS

Levereras även för stationär placering med enbart bottenplatta och utan körställning.

Försäljning genom landets ledande brandredskapsfirmor. Informationer kan även inhämtas från Zieglers verkrepresentant i Sverige

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP - Vagnhärad Tel. 0156/10029

AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

gropar. För att möjliggöra någorlunda obehindrat arbete inom varje uppställningsplats bör en sådan plats ha en bredd av 4,2 à 5,0 m. (Jfr avsnitt 2.2 om smörjning.)

Höjden bestäms av den största fordonshöjden samt eventuell travers. Uppställningsplatsens längd (djup) bör vara minst 11 m.

Stor omsorg bör ägnas *ventilationen*. Fordonsplatserna bör sålunda förses med direkt-uttagning (slang) och förvärm� ersättningsluft bör tillföras lokalen. Från revisionsgropar och svetsplats anordnas lokal uttagning. I övrigt gäller för brandkårens (samtliga) verkstäder vad som av yrkesinspektionen föreskrivs för verkstäder i allmänhet av motsvarande karaktär.

Till bilreparations- och mekaniska verkstaden bör hörä *förrådslokaler* (verktyg, materiel, reservdelar, olja) samt *omklädnadsrum* (med tvättrum och toaletter) för verkstadspersonalen. Vidare bör i eller i anslutning till bilreparationsverkstaden (eller radio-televerkstaden) finnas anordning för laddning av fordonens batterier samt batterier till handlyktor etc. Laddningsrummet (-platsen) förses med god ventilation.

3.2. Rökskyddsverkstad.

Vid flertalet större brandkåror, som under årtionden använt syrgasapparater, har inrättats mer eller mindre fullständiga rökskyddsverkstäder försedda med diverse anordningar för rengöring, desinficering, torkning och provning av olika apparatdetaljer samt för laddning av syrgasflaskor och alkalipatroner. Här skall icke närmare redogöras för sådana rökskyddsverkstäder för syrgasapparater eftersom syrgasapparaten synes vara på avskrivning.

Den i användning enklare tryckluftsapparaten fordrar också mindre utrymme och enklare anordningar för sin tillsyn och skötsel. En lokal behövs emellertid (vid kat A 1 plats i vagnhallen), där de i brandinspektionens cirkulär nr 25 kap 9 beskrivna operationerna kan företas. I anläggningar kat B bör det ifrågavarande utrymme ha en golvyta av minst ca 20 m². Därest högtryckscompressor för laddning av luftflaskorna ej från början ingår i utrustningen bör plats reserveras för en dylik.

3.3. Övriga verkstäder.

Beroende på de lokala förhållandena kan det, som ovan nämnts, vara aktuellt att förse en kat B-station också med andra slag av verkstäder,

närmast *radio-televerkstad* (golvyta minst ca 20 m²) för reparation och översyn av radio-, tele- och signalmateriel (betr. batteriladdning se 3.1) samt *snickerverkstad* (golvyta minst ca 30 m²). Snickerverkstaden bör förutom för kårens behov kunna nyttjas som hobbylokal för brandpersonalen.

4. Slangvårdsavdelning.

Ett slangbrott i ett kritiskt skede av brandsläckningen kan medföra förlust av människoliv och av stora materiella värden. Det är därför synnerligen betydelsefullt, att brandkåren kan lita på den slangmateriel, som medförs på fordonen och som förvaras i slangförråden. En slanglängd, som varit i användning på en brandplats eller i annat sammanhang skall rengöras, provtryckas, torkas och — om så erfordras — repareras, innan den på nytt placeras på utryckningsfordonen eller i förråd.

Slangen är skrymmande och det ligger i sakens natur att de utrymmen som erfordras för slangvården, blir stora. Verkligt förstklassiga slangvårdsavdelningar med stor kapacitet kan därför komma ifråga endast vid brandstationsanläggningar kat B. Användbara utrymmen för slangvård bör emellertid kunna åstadkommas också vid kat A 2-stationer medan man för små brandstationer av kat A 1 bör avstå från att själv handha slangvården. Slangen bör, när det gäller de sistnämnda, istället sändas till närmaste större brandstation, som kan åtaga sig slangvården.

Följande operationer bör kunna utföras i en slangvårdsavdelning:

- 1) upptining av frusen slang
- 2) mottagning och grovrengöring
- 3) tvättning
- 4) provtryckning och utmärkning av hål
- 5) torkning
- 6) lagning.

Slangvårdsavdelningen placeras i regel i stationsanläggningens källare och därvid i direkt förbindelse med slangförrådet (jfr avsnitt 5).

4.1. Upptining av frusen slang.

Man måste räkna med möjligheten att behöva ta hand om frusen, vattenfylld slang. Därest så är möjligt transporteras den frusna slangen hem till stationen i det skick den har ute på brandplatsen dvs i 20 à 25 m långa, mer eller mindre raka långder. I många fall är

det emellertid nödvändigt att före hemtransporten punktvis tina upp slanglängderna och vika ihop dem till 5 à 10 m långa slang "paket".

Det finns givetvis ingen anledning att avsätta särskilt utrymme inom brandstationen för slangupptining. Härför kan varje uppvärmt utrymme av tillräcklig längd inom stationen användas. Föreligger svårigheter att inom stationsanläggningen åstadkomma lämpligt utrymme för upptiningen kan denna självfallet ske inom annan lokal. I många fall är emellertid slangtvättrummet synnerligen lämpligt för ändamålet dock självfallet endast under förutsättning att man försett det med ett intag, som möjliggör införande av den frusna slangen. Denna icke oviktiga detalj bör sålunda ej förbises.

4.2. Slangmottagning och grovrengöring.

Under normala förhållanden kommer de använda slanglängderna till slangvårdsavdelningen i form av löst åtdragna rullar eller "paket". Vid större bränder kan slangåtgången ha varit avsevärd (flera hundra sådana rullar eller paket) och det finns inga möjligheter att omedelbart ta hand om all använd slang. Det finns exempel på, att det även vid större kårer tagit flera veckor att avverka den använda slangen från ett par ungefär samtidigt inträffade större bränder. Det måste därför finnas tillgång till ett utrymme där i samband med mottagningen tillfällig lagring kan ske av den använda, otvättade slangen på ett för denna möjligast skonsamt sätt. Detta mottagningsutrymme, *slangmottagningen*, bör vara så rymligt, att slang, som inkommer från senare inträffade bränder, ej behöver staplas ovanpå den tidigare inkomna, utan att redan från början en sådan uppsortering kan ske, att slangen blir omhändertagen ungefär i den ordning den anlänt till slangvårdsavdelningen.

I samband med mottagningen av slangen är det lämpligt att låta den undergå *grovrengöring* i form av duschning eller avspolning. Ofta underlåter man detta, och den starkt nedsmutsade slangen placeras alltefter som den hemtransporteras i en större blötlägningsbassäng. Vid anhopning av slang händer det därvid lätt att den först anlända slangen, som hamnar i botten av bassängen, länge blir liggande kvar i denna innan den omhändertaras. Vattenbytet i bassängen blir det kanske också så och så med och resultatet blir att slangen rötskadas.

Om slangen skall blötläggas före tvättningen

— och de flesta, som sysslar med slangvård, anser nog allttjämt att så bör vara fallet — är det viktigt att tillse, att slangen *först* avspolas och därefter får ligga i vatten — *under* vattenytan, i *rent* vatten — under en tid av högst 3 à 4 dagar. För att man på ett praktiskt och smidigt sätt skall uppnå detta, bör den enda stora bassängen utbytas mot flera mindre, lätta och rörliga blötlägningskärl, exempelvis av den typ, som förekommer i moderna tvättstugor. Avspolningen sker antingen under en fast dusch eller med slang och duschmunstycke (invid intaget). Av de på bild 10, a och b, i

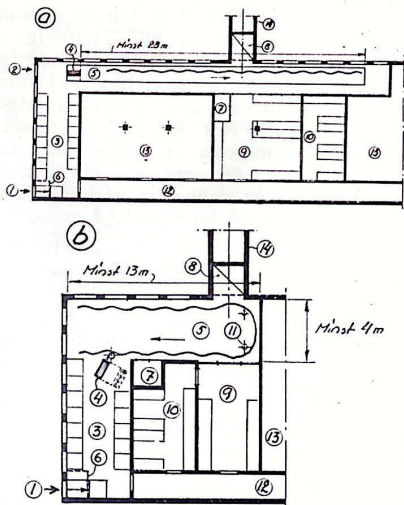

Bild 10 a och b. Exempel på slangvårdsavdelning i större (kat B) resp mindre (kat A2) brandstationsanläggning. I båda fallen har det förutsatts, att slangvårdsavdelningen inrymts i källaren under vagnballen.

1. Slangintag.
2. Slangintag för frusen slang.
3. Slangmottagning och grovrengöring.
4. Slangtvätmaskin.
5. Tvättning, provtryckning och utmärkning av hål.
6. Slambassäng (borttransport av slam, sand och dyl sker lämpligen genom intag 1).
7. Provtrycknings- (tryckstegrings-) pump.
8. Torkschant (för dubbelupphängning).
9. Slanglagning.
10. Slangförråd.
11. Rulle för styrning av slangen vid utläggning.
12. Korridor.
13. Utrymme för annat ändamål.
14. Övningstorn.

utrymme 3 angivna rutorna (utmed väggarna) skulle ca hälften (närmast utrymme 5) kunna anses markera sådana blötläggingskärl. Resten av rutorna skulle motsvara fack i vilka de avspolade slangrullarna och slangpaketen staplas för att sedermera i tur och ordning via blötläggingskärlen, hamna i tvättrum 5.

Frågan huru slangvård i detalj skall gå till är i många hänseenden allttjämt olöst. För egen del är jag inte övertygad om att blötläggningen, som rätt utförd är ganska arbetskrävande, är ett så stort plus, att den motsvarar besväret. Och ju mer brandkärorna övergår till syntetiskt fibermaterial i slangarna desto mindre nödvändig torde blötläggningen bli. Tvättning av slangan utan föregående blötläggning har för övrigt i årtionden tillämpats av bl a Stockholms brandkår utan att detta syns ha medfört något men för slangan. (Här sker dock tvättningen efter provtryckningen.) Å andra sidan har prov utförda vid Göteborgs brandkår visat, att maskintvättning av slang blir effektivare, om slangan dessförinnan varit blötlagd.

Av erfarenheterna från de nämnda båda kärorna synes man kunna dra den slutsatsen, att tvättning av slangan utan men *kan* ske utan föregående blötläggning, men att — i vart fall vid maskintvättning — blötläggning innebär ett plus. Därest man *utan nämnvärd arbetsinsats* kan åstadkomma, om ej en blötläggning, så i alla händelser en någorlunda effektiv *blötning* av slangan före tvättningen, bör man, synes det mig, därför söka åstadkomma en dylik.

Mot bakgrunden av vad nyss sagts skulle jag vilja i princip rekommendera följande med avseende på slangens behandling före den egentliga tvättningen samt med avseende på de utrymmen och anordningar som erfordras här för.

Slangmottagningen arrangeras i huvudsak i enlighet med *bild 10* (rum 3). Sådana åtgärder vidtas, att avspolning av slangan kan ske vid eller omedelbart efter intagningen (1). Slangan staplas i ett tillräckligt antal högar eller fack (alla rutorna efter väggarna i rum 3) med något 10-tal längder i varje sådant fack. Duschar med lämpligt riktade munstycken installeras över varje fack så att en vattenbegjutning av slanghögarna kan ske förslagsvis under några timmar före tvättningen. Facken utförs med spjälbottnar och — om sidor överhuvudtaget behövs — spjälidor, så att ventilationen

kring slanghögarna och vattenavrinningen från dem blir den bästa möjliga. Bäst torde vara att utföra varje fack i form av en lastpall, med eller utan sidor, på vilken slangan efter avslutad duschning och med hjälp av verkstadskärra av sedvanlig typ (höj- och sänkbart underrede) körs fram till tvättmaskinen (4).

I omedelbar närhet av intaget (1) anordnas en slambassäng för uppsamling av slam, sand, grus etc, som medföljer spol- och tvättvattnet från slangmottagningen (3).

4.3. Tvättning.

Tvättning av slang brukar ske efter tre olika metoder:

- 1) för hand, med slangan placerad på ett tvättbord i anslutning till tvätträna i bordshöjd; tvättning med borste utan skaft,
- 2) för hand, med slangan placerad på marken eller golvet eller i en i golvet försänkt tvätträna; tvättning, i förening med spolning, med långskaftad borste,
- 3) i maskin, varvid slangan efter att ha passerat tvättmaskinen antingen placeras i golvhöjd eller i bordshöjd för provtryckning och utmärkning av hål.

Av de tre metoderna erbjuder nr 3, *maskintvättning*, — enligt min mening — i allmänhet de största fördelarna. Maskinen bör därvid vara av typ, som samtidigt borstar och spolar slangan.

Huruvida slangan efter tvättningen i maskinen skall placeras i bordshöjd eller golvhöjd kan naturligtvis diskuteras. Placeras den i bordshöjd sker möjligen utmärkning av hål bekvämare. I och med att övergång i allt större utsträckning sker till invändigt belagd slang blir emellertid spruthålen allt ovanligare och de få, som förekommer, bör utan större olägenhet kunna utmärkas på de på golvet eller i den i golvet nedsänkta rännan placerade slangarna. Placeringen i golvhöjd har nämligen vissa icke oväsentliga fördelar i förhållande till placeringen i bordshöjd: *dels* medför denna sistnämnda ett dyrare utförande, *dels* hindrar den passage i tvärled i tvättrummet, *dels*, slutligen, blir vid denna kapaciteten i allmänhet mindre enär bordsrännan av åtkomlighetsskäl ej kan göras så bred som golvrännan. I exemplet, *bild 10*, har förutsatts att slangan efter maskintvättningen placeras i ränna nedsänkt i golvet (*bild 10 a*) resp på golvet (*bild 10 b*).

Tvättmaskinen (4) bör icke fixeras i ett bestämt läge utan monteras så, att den är förskjutbar i sidled och därigenom vid behov kan "ställas undan".

Större slangvårdsavdelning (i kat B-anläggning) på vilken stora krav måste ställas i fråga om kapaciteten, bör ha tvättrum av sådan längd, att slangen kan sträckas ut rak i full längd. Detta innebär att rännan ej bör vara kortare än 28 m (gärna några meter längre, om detta utan större kostnader kan ordnas). För att man i ett så långt rum skall på ett praktiskt sätt kunna åstadkomma tillfredsställande vattenavrinning, bör en i golvet försänkt ränna anordnas. Denna, som bör ha en bredd av minst 1,5 m, läggs i fall (ca 1:60) från tvättmaskinen. I rännans botten anordnas lämpligen trall.

I en mindre slangvårdsavdelning (i en kat A 2-anläggning) är det i allmänhet ej möjligt att åstadkomma ett så långt tvättrum, att slangen kan sträckas ut rak. Man bör då i stället kunna utföra tvättrummet på sätt som visas av bild 10 b. Slangen utläggs här efter maskintvättningen i och för provtryckning och utmärkning i U-form. Genom utförda prov (prov-

tryckning av 76 mm-slang) har konstaterats, att tvättrummet i sådant fall ej får vara smalare än 4 m. Man kan — och bör — vid denna utformning av tvättrummet avstå från den i golvet försänkta rännan. I stället läggs hela golvet i fall mot tvättmaskinen med en ränna i golvet mitt. För att underlätta utläggningen av slangen i samband med dess passage genom tvättmaskinen torde det vara lämpligt att, som bilden visar, anordna ett antal (bortlyftbara) styrrullar med vertikal axel (11).

Tvättrummet bör om möjligt vara försett med fönster.

4.4. Provtryckning och utmärkning av hål.

För provning och i samband därmed utmärkning av eventuella hål sätts de efter tvättningen utlagda slanglängderna, en i sänder, under vattentryck (anslutning till fast slangkoppling i ena änden och avstängbart strålrör i den andra). Provningstrycket, som bör vara 150 m vp, åstadkoms med hjälp av en el-driven tryckstegringspump, förslagsvis placerad på sätt bild 10 visar (7). (Utmärkningen sker lämpligen på så sätt, att spruthålet vidgas medelst en syl och att — medan sylen kvarsitter i hålet — en bit färgat garn binds kring slangen invid detta. Fördelen med garnmarkeringen är att man lätt kan återfinna hålet även sedan slangen efter torkningen rullats ihop.)

4.5. Torkning.

Sedan den provtryckta och märkta slangen tömts på vatten, skall den torkas. Detta sker i allmänhet i ett vertikalt torkschakt i vilket slanglängderna upphängs antingen enkla eller dubbelvikta. Båda systemen innebär både fördelar och nackdelar. Torkschakt för enkelupphängning blir i jämförelse med schakt för dubbelupphängning ungefär dubbelt så högt och — även om hänsyn tas till att schaktarean kan göras mindre — dyrare i anläggning. Vidare tar upp- och nedhissning av slangen längre tid (längre transportväg). Å andra sidan ryms ett större antal längder pr m² schaktyta. Vad torktiden beträffar är meningarna ganska delade huruvida det ena eller det andra systemet är det bästa.

Torkschaktet inryms lämpligen i brandstationens övningstorn. Om det av övningstekniska skäl är nödvändigt att göra tornet så högt, att schaktet tillåter enkelupphängning, bör man väl

SUPERTYFON[®]
för brandalarm

Stor hörbarhet
Ringa luffförbrukning
Oberoende av elektrisk ström.
Drives från fristående behållare eller befintlig tryckluftledning.

Begär prospekt
nr 480

KOCKUMS
MEKANISKA VERKSTADS AB • MALMÖ
GRUNDAT 1840

utnyttja den möjligheten. Är så ej förhållandet bör man nöja sig med schakt för dubbelupphängning.

Oavsett man väljer den ena eller den andra typen av torkschakt, bör detta i plan placeras vid sidan av, ej över tvättrummet (se bild 10 a och b). Därest man av värme- och ventilations-tekniska skäl önskar kunna avskilja torkschaktet från tvättrummet är detta nämligen lättare genomförbart vid en placering vid sidan av tvättrummet. Vidare bör torkschakt för dubbelupphängning vara så placerat i förhållande till tvättrännan (tvättrummet), att *mittpunkten* av de utlagda slanglängderna kommer så nära schaktet som möjligt (jfr bild 10 a och b, som förutsätter schakt med dubbelupphängning) medan torkschakt för enkelupphängning placeras så att endera av de utlagda slanglängdernas kopplingar kommer så nära torkschaktet som möjligt.

Torkschaktets botten förläggs i ungefär samma plan som tvättrummet eller tvättrännan.

I sin övre ände förses torkschaktet med uppfällbara bommar (vid dubbelupphängning) eller andra lämpliga anordningar för slanglängdernas upphängning. Upphissning resp nedfirning av slanglängderna sker lämpligen med en telfer. I anslutning till torkschaktets övre del, någon meter lägre än bommarna, anordnas en plattform eller motsvarande från vilken upphängning och nedtagning av slanglängderna samt översyn av upphängningsanordningarna lätt kan ske. Tillträde till plattformen sker från övningstornet.

Torkschaktet förses med effektiv mekanisk ventilation bestående av dels en utsugningsfläkt, placerad ovanför bommarna, dels en inblåsning- (friskluft-) fläkt i kombination med värmebatteri i schaktets nedersta del.

I stället för torkschakt har man under senare år på många håll installerat *slangtorskåp*. Sådana skåp, som i allmänhet rymmer ett 10-tal slanglängder vardera, har ej större höjd än att de kan uppställas i ett rum av normal höjd. (Ungefärliga mått B = 1,2; D = 1,3; H = 2,4 m). Ett slangtorskåp är försett med fläkt(ar) i förening med värmebatteri (el. eller hetvatten; max effekt ca 10 kw). Till skåpet ansluts kanaler för tillförande av friskluft och avlägsnande av fuktig luft. Den termotreglerade maximitemperaturen i skåpen bru-

kar hålla sig omkring 30 à 40°C. Torktiden rör sig genomsnittligt om sex à åtta timmar. Det är av vikt att invändigt belagd slang genom upphängning eller på annat lämpligt sätt så väl som möjligt töms på vatten innan den inläggs i torskåpet.

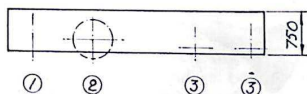
4.6. Lagning.

Sedan slangens torkat, rullas den i allmänhet upp i rullar. Upprullningen sker, i vart fall när det gäller större anläggningar, med hjälp av motordriven upprullnings- och omveckningsmaskin (endast obelagd slang omveckas). Slangrullarna transporteras — kortast möjliga väg — till slanglagningsrummet (slangreparationsverkstaden) där de rullar uppläggs, som skall lagas, medan de, som befunnits hela, transporteras vidare till slangförråd eller fordon.

Slanglagning bör ej ske i samma rum som tvättning och provning. Dels minskas därigenom slangvårdsanläggningens kapacitet, dels bör man ej med hänsyn till slangens bestånd använda ett så "vätt" rum som tvättrummet för slanglagningen.

I vissa fall har man ansett sig böra göra slanglagningsrummet så långt, att slanglängderna här kan sträckas ut raka. Sådana rumsdimensioner förutsätter i allmänhet, att slanglagningsrummet kan placeras i ett våningsplan över tvättrummet. Erfarenheten visar emellertid, att

Plan

Elevation

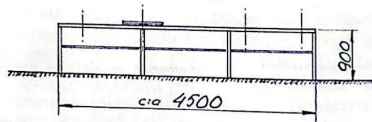

Bild 11. Arbetsbord för slanglagning. Bordskiva av plåtbelädd 2" spontad plank.

1. Bänksax samt, under, förskjutbar dorn för demontering av aluminiumhylsor.
2. Slangvinda.
3. Vulkaniseringsapparat.

man vid lagningen ej behöver eller vinner något på att sträcka ut slangens rak. Slanglaggningsrummet kan med fördel ha ungefär de dimensioner och den allmänna anordning, som visas av bild 10. För hantering av en slanglängd fordras ett arbetsbord med de ungefärliga dimensioner som framgår av bild 11. Man får här plats för — förutom den horisontella (ev motordrivna) slangvinda på vilken den rulle, som skall lagas, placeras — två vulkaniseringsapparater. Slanglaggningsrummen enligt bild 10 a och b ger möjlighet till samtidig lagning av sex resp två slanglängder. Då finns ändå gott om utrymme för uppläggning av ännu ej behandlade rullar. Efter lagningen vindas slangens under utnyttjande av de ovannämnda slang-

vindorna (och utan omveckning) på nytt upp i rullar.

5. Förråd av olika slag.

Inom en brandstationsanläggning förefinns alltid ett behov av förrådsutrymmen, vilka kan vara större eller mindre beroende på stationens storlek och funktion. Några generella regler för förrådslokalerens storlek och anordnande kan här knappast lämnas utan de lokala förhållandena får i allt väsentligt vara bestämmande.

I nedanstående tabell 2 anges emellertid de vanligare slag av materiel, som brukar hållas i förråd, samt lämpligt sätt för förrådshållningen.

Tabell 2¹

Vanligen förekommande förråd inom brandstation.

× ingår normalt (×) kan ingå

Materiel	Station kat			Lämplig förrådshållning
	A 1	A 2	B	
Tryckslang	×			I eller invid vagnhallen (slanghyllor).
Tryckslang		×	×	Dels i slargförråd i anslutning till slangvårdsavdelning, dels i kompletteringsförråd i anslutning till vagnhallen (slanghyllor).
Övrig brandmateriel	×			I eller invid vagnhallen.
Övrig brandmateriel		×	×	Dels i vagnhallen, dels i brandmaterieförråd, lämpligen i källaren, dels i kompletteringsförråd (se ovan).
Sprängämnen för isvakar	(×)	(×)	(×)	Läsbart förråd enligt sbris meddelande 1956: 2.
Civilt försvarsmateriel (avsedd för krigsbrandkåren)		(×)	×	Dels i vagnhallen (ej långtidsförpackade motorsprutor), dels i särskilt civilt försvarsförråd inom eller utom brandstationen.
Smörjöljor, fett etc	(×)			I eller invid vagnhallen.
Smörjöljor, fett etc		×	×	Särskilt oljeförråd i anslutning till vagnhall, smörjhall och/eller bilreparationsverkstad.
Reservdelar för fordon m m	(×)	×		I eller invid vagnhallen.
Reservdelar för fordon m m			×	D:o eller inom bilreparationsverkstad (jfr 3.1).
Beklädnadsutrustning		×	×	Beklädnadsförråd.
Sängutrustning, handdukar			×	Skåp inom sovrumsavdelningen.
Kontorsmateriel			×	Skåp inom expeditonsavdelningen.
Rengöringsmateriel			×	Skåp på lämplig plats ² .

¹ Fortsättning på numreringen från föregående uppsats.

² Om städningsarbetet i viss utsträckning utföres med särskild städningsspersonal (städerskor) bör på lämplig plats anordnas ett för denna personal avsett särskilt städtrum, där viss rengöringsmateriel förvaras och där städpersonalen kan kläda om sig. Här bör självfallet finnas varm- och kallvatten samt avlopp.

Teknisk Triumf

*vår termokontakt
för automatiskt brandalarm
är oöverträffad*

**SENSATIONELLT
SNABBUTLÖSANDE**

**UTBYTBAR
ALARMKROPP GER
STÄNDIG BRANDBEREDSKAP**

AUTOMATISKT BRANDALARM A-B

10 års erfarenhet

FABRIK och HUVUDKONTOR

MALMKÖPING

Tel. Växel 338

STOCKHOLM

Brävallagatan 8

Tel. 32 08 88

GÖTEBORG

Tel. 19 15 55

Vad beträffar *kompletteringsförrådet* må följande nämnas.

I eller i omedelbar anslutning till vagnhallen bör finnas ett kompletteringsförråd för slang, slangarmatur och annan materiel med vilken utryckningsfordonen efter utryckning kan behöva kompletteras. I en brandstation av kat A 1 utgör detta kompletteringsförråd i regel samtidigt huvudförråd för brandkårens materiel (brandmaterieförråd). I sin enklaste form består förrådet av hyllor uppsatta på lämplig plats i vagnhallen. I större stationer (kat A 2 och B) bör kompletteringsförrådet vara ett från vagnhallen skilt utrymme med en golvyta av minst ca 5 m². Förrådets golv bör ligga i plan med vagnhallens. Transportvägen från huvudförråden till kompletteringsförrådet bör vara så kort och bekväm som möjligt.

I kompletteringsförråd placerad slang bör i lämplig omfattning vara förpackad i slanglådor eller -väskor och hyllorna bör vara dimensionerade med hänsyn härtill.

Inom eller i anslutning till förrådet bör finnas särskilt läsbart förvaringsutrymme för sprängmedel (tabell 2).

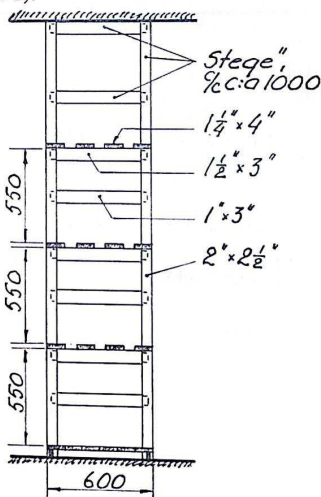

Bild 12. Slanghylla.

Förvaringshyllor för slang utförs lämpligen som bild 12 visar (de angivna måtten är att betrakta som "riktvärden"). Den nedersta hyllan används för slang förpackad i slanglådor eller slangväskor.

(Forts.)

HENRIKSSONS

HEBRA 900 VW SPECIAL

Den moderna motorsprutan med de många värdefulla egenskaperna. Godkänd av Statens Brandinspektion.

Ett flertal brandkårer och industrier har redan anskaffat HEBRA 900 VW SPECIAL

Det lönar sig även för Eder att anskaffa HEBRA 900 VW SPECIAL!

Välkommen med Eder förfrågan!

För alla materielfrågor rådgör med oss!

HENRIKSSONS BRANDREDSKAP

STOCKHOLM

Tel 20 78 22

-23 -24 -25

GÖTEBORG

Tel 11 70 74

MALMÖ

Tel 97 59 42

SUNDSVALL

Tel 129 89

JÖNKÖPING

Tel 241 10

Ensamförsäljare i Sverige för TEMPEX eldskyddskläder

Aukt. återförsäljare för Jonserefs Terylene- och linnebrandslangar

Firman grundad 1828

Larmrocken **BRAGE**,

SLITSTARK, VARM, VATTENTÄT.

LARMBYXOR i samma material.

ÖVERDRAGSBYXOR i svart kaki konstruerade för snabbt pådrag, krympfria.

UNIFORMSBYXOR av diagonal.

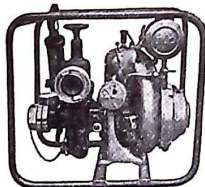
UNIFORMSMÖSSOR, båtmodell.

Begär prov som sändes till varje brandkår utan förbindelse eller köptvång.

Tillverkas och försäljes av

Brage Petterssons Klädesind.

Hjalmar Bergmans väg 168, ÖREBRO
Tel. (019) 12 21 48

TS 2 med ILO-motor

LÄTTMETALL

FRONTPUMPAR TRAKTORPUMPAR
LUFTKYLDA MOTORSPRUTOR
LÄNSPUMPAR

BEGÄR OFFERT

AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP
VAGNHÄRAD Tel. 0156/100 29

Brandkonsulentbefattningen

i Västerbottens län kommer att på prov besättas, och kungöres härmed till ansökan. Befattningen kan antingen omfatta hela länet, eller att länet delas i två distrikt enligt följande.

Första distriktet:

Nordmaling, Bjurholm, Hörnefors, Holmsund, Umeå, Vännäs, Sävar, Holmön, Degerfors, Örträsk, Fredrika, Åsele, Dorotea, Vilhelmina, Stensele och Tärna socknar, c:a 41 brandkårer.

Andra distriktet:

Bygdeå, Burträsk, Nysätra, Lövånger, Bureå, Skellefteå, Byske, Jörn, Norsjö, Malå, Lycksele och Sorsele socknar, c:a 42 brandkårer.

Befattningshavaren, resp. befattningshavarna, är skyldig att ställa sig till efterrättelse gällande instruktion och direktiv som utfärdas av Brandkårsförbundets verkställande utskott. Sökande, eller sökandena, skall senast den 12 mars 1960, till verkställande utskottets ordf. Dir. Axel Hedman, Vasagatan 19, 3 tr. Umeå, inkomma med följande handlingar:

Egenhändigt undertecknad ansökan.

Handlingar som styrker vederbörandes kompetens.

Spec. arvodes- och reseersättningsanspråk, eller ersättningsanspråk i ett för allt för resp. distrikt. Alternativt ersättningsanspråk för hela länet.

Befattningen, resp. befattningarna, besättas för ett år tillsvidare med tre månaders uppsägning, och beräknas tidigaste tillträdesdag vara den 1 juli 1960.

Umeå den 3 februari 1960

Västerbottens läns Brandkårsförbund

Byggnadsnämnd och brandchef

Av hovrättsfiskal C.-G. Källner.

Enligt 1947 års byggnadsstadga äger brandchef närvara vid byggnadsnämndens sammanträden, delta i överläggningarna men ej i besluten samt få sin mening antecknad till protokollet. Han skall "i den mån omständigheterna föranleda därtill" kallas till nämndens sammanträden. Denna brandchefen tillförsäkrade närvarorätt motsvaras i allmänhet av en i brandordningen inskriven skyldighet för honom att då så erfordras närvara vid byggnadsnämndens sammanträden.

I den nya byggnadsstadga, som träder i kraft den 1 juli 1960, saknas bestämmelser om rätt för brandchefen att närvara i byggnadsnämnden. I stället återfinnes en allmän föreskrift om skyldighet för nämnden att samarbeta med övriga myndigheter, vilkas verksamhet berör nämndens arbetsområden eller vilkas bedömanden äro av betydelse för nämndens verksamhet (1 §). Brandchefen är kommunens brandmyndighet. När han enligt denna föreskrift av nämnden blivit kallad till sammanträde, äger han rätt att delta i överläggning men ej i beslut samt att, där han det begär, få sin särskilda mening antecknad till protokollet (6 §).

Att brandchefens närvarorätt borttagits ur byggnadsstadgan innebär icke, att man ansett samarbetet mellan brandchef och byggnadsnämnd vara av mindre betydelse än hittills. Motsatsen får snarare anses vara fallet. I detta ämne föreligga en del uttalanden under förarbetena till den nya byggnadsstadgan. Det kan därför måhända vara motiverat att i denna tidsskrift till brandchefernas kännedom närmare redogöra härför.

Skälet till den ändrade lagstiftningen är bl a önskemålet att avlägsna former, som skilja byggnadsnämnden från andra kommunala organ, samt att i möjligaste mån anpassa speciella bestämmelser angående kommunala förvaltningsformer efter kommunallagen. Därjämte har äberopats den praktiska svårigheten att i själva författningen reglera omfattningen av samrådsförfarandet genom att där uppräknas de myndigheter, vilkas mening byggnadsnämnden i skilda fall skall vara skyldig inhämta. Det har därför befunnits lämpligare med en allmänt hållen regel om skyldighet för nämnden att

höra andra myndigheter i erforderlig omfattning. Någon anledning att därjämte ge företrädare för dessa myndigheter rätt att okallade närvara vid nämndens sammanträden har då icke syntts föreligga.

Redan den decentralisering av byggnadsärendena till byggnadsnämnden, som följer av den nya byggnadsstadgan, torde leda till behov av vidgat samråd mellan nämnden och brandmyndigheten. I samma riktning peka några uttalanden av kommunikationsministern i propositionen (nr 168/1959) med förslag till byggnadsstadga. Där uttalas beträffande stadgans generella undantag för jordbruks- och jämförlig bebyggelse — vilket undantag avstyrks från flera håll, däribland statens brandinspektion — att de särskilda krav, som måste uppställas även på dessa byggnader bl a ur brandskyddssynpunkt, utan olägenhet torde kunna tillgodoses genom de speciella författningarna på detta område, d v s brandlagstiftningen. Vidare heter det på tal om kravet på brandskyddsåtgärder i de särskilda byggnaderna, att den alltmera utvecklade byggnadstekniken och den under senare tid skedda upprättningen av brandförsvaret torde leda till att de under tidigare skeden tillkomna, mycket detaljerade och rigorösa brandskydds föreskrifterna numera i viss omfattning kunna avlösas av ett system av regler, som medge ett mera nyanserat bedömande från fall till fall. Härmed avses överförandet till byggnadsstyrelsens anvisningar av åtskilliga nu i författning upptagna bestämmelser om byggnaders yttre och inre anordnande. Uttryckligen förklaras att detta ändrade system givetvis icke bör innebära att kraven på skydd mot brand eftersätts. Ett sådant mera omfattande bedömande från fall till fall, som här förordas, medför sannolikt ökat behov av samråd med expertmyndigheten — brandchefen.

Byggnadsutredningen, vars förslag ligger till grund för den nya byggnadsstadgan, uttalade angående omfattningen av här berörda samarbete bl a följande. Ett borttagande av rätten för vissa tjänstemän att närvara vid byggnadsnämndens sammanträden innebär icke någon alltför betydande förändring i sak. Byggnads-

Erfarenheter från skogsbrandsommaren 1959

Vid diskussioner den 20 november 1959 inom Västmanlands läns Brandkårsförbund i Sala gjorde brandchefen i Västerlövsta kommun *Göte Rickman* följande inlägg, som rymmer synpunkter av stort intresse.

Som brandchef i en landskommun med samordnat bygge- och skogsbrandförsvaret, vill jag redovisa några synpunkter med utgångspunkt från erfarenheterna från skogsbrandsommaren 1959.

Av dessa är det speciellt tre detaljer som vi varit i tillfälle att för första gången prova på allvar.

I första rummet vill jag sätta den *kretsorganisation*, som efter att fungerat några år, nu fått en allt fastare och effektivare utformning med tyngdpunkten lagd på Sala brandkår där larmcentralen placerats. Till denna brand-ac är

nämnderna komma helt visst att finna det angeläget att rådgöra med vederbörande tjänstemän i tveksamma fall eller viktigare frågor, där gemensamma intressen föreligger, och vid behov kalla dem till sina sammanträden. Man torde knappast kunna tänka sig att en byggnadsnämnd skulle motsätta sig en uttrycklig begäran från någon av de ifrågavarande tjänstemännen att få framlägga sina synpunkter inför nämnden. Speciellt vad angår kommunens egna tjänstemän, t ex brandchef, torde det få anses som alldeles ofrånkomligt för vederbörande föredragande att se till att nämnden får kännedom om deras synpunkter på sådana frågor, som röra deras verksamhetsområden. På byggnadsnämnden ankommer att i samband med beviljande av byggnadslov och inspektionerna i anslutning därtill övervaka bl a att brandskydds-föreskrifterna iakttagas. Någon särskild förhandsprövning genom brandmyndigheterna är icke föreskriven. Av desto större vikt är det att brandmyndigheterna få tillfälle att göra sin stämma hörd i samband med byggnadsärendenas behandling hos byggnadsnämnden. Brandmyndigheterna representera sakkunskapen på ett område, vilket icke kan förväntas till fullo behärras av byggnadsnämnderna. Byggnadsnämnderna böra därför icke underlåta att bereda brandmyndigheterna tillfälle att yttra sig i sådana ärenden, där hänsyn till brandskyddsintresset kan tänkas i väsentlig mån påverka utgången.

nu sju av de åtta kommunerna i brandkärskretsen anslutna. Genom denna anordning har vi i landsbygdsbrandkärerna kunnat komma fram till den samverkan vid släckning, som betyder oerhört mycket ur effektivitetssynpunkt.

Sedan ett par år tillbaka har vi radio på en av våra bilar för direkt samband med brand-ac — samma frekvens som Sala brandkår —, varigenom vi uppnått möjligheter ifråga om skogsbrandsläckning, som vi förut aldrig haft.

Om sedan den inställningen finge genomsyra brandförsvaret inom kretsen, att det är den närmaste brandkären och brandkären med den lämpligaste utrustningen som får sättas in på skogsbrandbekämpningen, oavsett det nu gäller en brand inom den egna kommunen eller ej, ja då vill jag påstå att vi kommit den ideala lösningen så nära som möjligt.

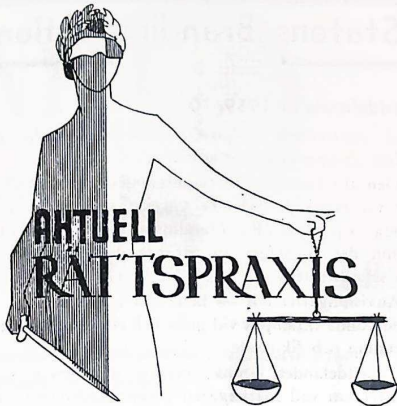
Larmcentralen inom kretsen, plus den radio vi fått, och som vi hoppas kunna komplettera ytterligare, sätter jag alltså främst.

Därnäst vill jag så nämna den stora hjälp som vi haft av *skogsbrandflyget*. I synnerhet som vi aldrig under tornbevakningen kunde notera några direkta fördelar härav, kanske till stor del beroende på brandtornens läge i förhållande till vårt område. Då vi kunnat uppehålla direkt radiosamband med flygplanet har detta också bidragit till ett gott resultat.

Den tredje detaljen, som jag har nämnt i tidigare sammanhang men som jag ånyo vill peka på, är de stora möjligheter till direkt skogsbrandbekämpning, som vi fått genom anskaffande av ett *terränggående fordon*, som i obanad terräng kan taga sig ända fram till brandplatsen. Vid fem av de skogsbränder vi haft i år, har vi med vattnet i terrängtankbilen verkställt släckning eller hindrat skogsbrandens vidare spridning. I samtliga fallen har intet annat vatten funnits inom räckhåll enär alla mossar och kärr varit uttorkade.

I några av de nämnda fallen har fordonet fått gå i skytteltrafik mellan vattentag och brandplats.

Det som alltså i hög grad satt sin prägel på vår skogsbrandsommar har varit *kretsorganisationen*, *flygbevakningen* och *den terränggående tankbilen*. Och för det effektiva utnyttjandet av dessa tre stora tillgångar har *radion* som sambandsmedel varit av ovärderlig nytta.

Brandchefs skyldigheter och rättigheter

En brandstyrelse hade på sin tid beslutat bifalla en hemställan från brandchefen att han skulle få använda en honom tillhörig bil i tjänsten och att ersättning därför tills vidare finge utgå på så sätt, att han erhöle fri garageplats på brandstationen, att kostnaden för bensin under tjänsteresa erlades av brandstyrelsen samt att brandpersonalen finge tillhandagå honom med service. Samtidigt hade styrelsen bestämt, att bensinåtgången för tjänsteresor skulle införas i en liggare, i och för vederbörlig kontroll av brandstyrelsens ordförande.

Nu hade emellertid vederbörande brandchef vid några tillfällen uttagit bensin utan att anteckna den uttagna bensinmängden i liggaren. Härför ställdes brandchefen under åtal. Utredning förebragtes, bl. a. hördes en del vittnen. Domstolen fann av utredningen styrkt att brandchefen vid åtminstone tre tillfällen under åren 1956 och 1957 från brandkårens bensinförråd hämtat bensin till sin privatbil utan att, såsom det ålegat honom, anteckna den uttagna bensinmängden i därför avsedd liggare. Underlåtenheten bedömdes såsom försumelse i tjänsten.

Vidare förekom åtal mot brandchefen i några andra hänseenden. Bl. a. skulle han på stadens bekostnad ha bytt olja på sin privata bil, påfyllt glykol, låtit brandpersonalen på tjänstetid putsa fönsterrutor i hans privata bostad på brandstationen ävensom låtit brandpersonal reparera — på tjänstetid — brandchefen och hans familj tillhöriga cyklar.

Brandchefen bestred åtalet. Han kunde icke erinra sig att han någon gång skulle ha glömt anteckna bensinpåfyllning i liggaren. Visserligen var det —

vad därefter gällde olja till bilen — riktigt att han tagit olja ur brandkårens förråd vid de tillfällen, som åklagaren påstått. Han hade emellertid under vintrarna knappast använt sin personbil för privatkörning. Den glykol, som åtgått för körningen vintertid, hade därför varit att betrakta som driftskostnad i tjänsten. Glykolen hade han fått ut på en bensinstation, och det vore riktigt, att brandkåren debiterats kostnaden. Han hade utgått från att brandstyrelsens ovan redovisade beslut skulle tolkas så, att "service" inbegrepe olja, samt att han skulle ha ersättning för driftkostnaderna, vartill glykolen vore att räkna.

En av brandstyrelsens ledamöter uttalade, att han för sin del tolkat brandstyrelsens beslut så, att med ordet "bensin" avsågs i själva verket driftkostnad, vartill såväl olja som glykol vore att hänföra, samt att i allt fall olja ginge in under uttrycket "service" i beslutet.

Brandstyrelsens protokollförda beslut gav enligt domstolens mening icke stöd för brandchefens påstående, att han haft rätt att ur brandkårens förråd uttaga olja till sin privatbil.

Med hänsyn till vad den förstnämnda ledamoten av brandstyrelsen uppgivit rörande beslutets tolkning i denna del ävensom till den omständigheten att

AWG

De mest sålda lättmetallstrålrören
Modernast — Effektivast
Typ II, typ III
Enhetstrålröret
Kombinationsstrålröret
Dimstrålröret
Enhetsmunstycket

AWG BAVARIA ZIEGLER
då det gäller all slags brandmateriel

EWERT WILHELMSSON
BRANDREDSKAP - Vagnhärad Tel. 0156/100 29

ifrågavarande oljeuttag skett från på brandstationen tillgängligt förråd och antecknats i ovannämnda bensinliggare fann emellertid domstolen icke styrkt, att brandchefen beträffande desamma insett det oriktiga i sitt handlande och sålunda haft brottsligt uppsåt.

Vad däremot angår påfyllningen av glykol ansåg domstolen omständigheterna var sådana, att brandchefen måste ha insett, att han otillbörligen beredde sig en förmån.

Hans förfarande i denna del, vilket medfört ekonomisk förlust för staden, fann domstolen vara att bedöma som trolöshet mot huvudman.

I fråga om *fönsterputsningen* och *cykelreparationerna* vitsordade brandchefen i huvudsak de faktiska förhållandena, och domstolen fann att han genom att beordra brandmän att på tjänstetid utföra ifrågavarande fönsterputsning och cykelreparationer missbrukat sin tjänsteställning till förfång för det allmänna och de för arbetena anlitate brandmännen.

Slutligen hade åtal skett för att brandchefen i samband med *rundsmörjning* av brandkårens bilar samt i anslutning till inköp av viss brandmateriel upprättat skenfakturer. Brandchefen hade härom bl. a. framhållit följande.

Det var riktigt att han förmått en person att fakturera utförd rundsmörjning av brandkårens bilar såsom olja, samt att han därefter attesterat räkningen. Anledningen till detta hans tillvägagångssätt hade varit att brandkårens underhållskonto varit så knappt tilltaget, att han fruktat, att det icke skulle ha räckt till utgifterna under året, varför han måst taga kostnaden för rundsmörjningen på ett annat konto än det angivna. Genom att fakturan lytt på olja hade han kunnat använda kontot för "övriga kostnader". Vederbörande kommunala myndighet skulle säkerligen icke ha godkänt, att kostnad för rundsmörjning bokats på sistnämnda konto. — Beträffande inköpet av brandmateriel (normalkopplingar) erkände brandchefen, att han förmått en person att fakturera en del av köpesumman för dessa som ett grenrör och en pulverdimsläckare.

Domstolen ansåg, att utfärdandet av skenfakturorna inneburit fara i bevishänseende och att brandchefen genom sin åtgärd att förmå två personer att utfärda fakturorna ifråga gjort sig i vardera fallet skyldig till ansvar för anstiftan till osant intygande, därvid brandchefen åsidosatt sin tjänsteplikt.

På grund av vad i målet förekommit dömdes brandchefen för anstiftan till osant intygande, osant intygande ävensom anstiftan till osant intygande av annan med dennes åsidosättande av tjänsteplikt, genom vilka brott brandchefen åsidosatt sin tjänsteplikt, trolöshet mot huvudman, tjänstemissbruk samt

Statens Brandinspektion

Meddelande nr 1959: 10

med *anvisningar* angående *säkerhetsåtgärder* vid *balmbränning* m m har utkommit.

Den allt vanligare förekommande halmbränningen har förorsakat brand i bebyggelse, upplag, växande gröda och skog. Riksbrandinspektören har därför funnit det angeläget att utfärda dessa *anvisningar* om *säkerhetsåtgärder* vid dylik bränning.

Anvisningarna bör — heter det i meddelandet — även kunna tillämpas vid gräs- och risbränning, blastbränning och liknade.

I meddelandet lämnas mycket detaljerade föreskrifter om vad markägaren (bränningsledaren) har att iakttaga. Vidare rekommenderas att brandchefen på lämpligt sätt (exempelvis i samband med brandsyn) bringar innehållet i *anvisningarna* till markägarnas kännedom.

Tillägg till oljeeldningsanvisningarna.

Statens brandinspektions senaste upplaga av cirkulär nr 21 (om oljeeldningsanläggningar) är daterat september 1958. Främst på grund av tillkomsten av ett nytt förslag till cisternnormer, har inspektionen utgett ett i november 1959 daterat tillägg till detta cirkulär.

Tillägget innehåller vissa ändringar angående cisterns rostskyddsbehandling, reglering av rökgas-spjäll, konstruktionsmateriel och gavlars utförande.

Beträffande avsnitt "C. 1. Allmänt" (sid 25 och 26) bör bemärkas, att den där förut befintliga uppgiften, att cylindriska cisterner med *plana gavlar* skall hänföras till lädförmiga cisterner ifråga om *säkerhetsanordningarna* vid placering inomhus, ej medtagits i tillägget.

Att denna regel fortfarande gäller framgår dock av punkt K på sid 17 i cirkuläret. Förhållandet har därför ej ansetts böra upprepas på sid 26.

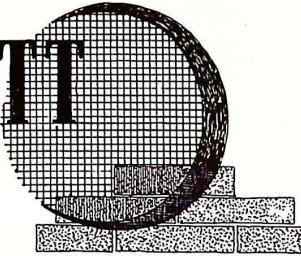
tjänstefel till fängelse två månader (villkorlig dom) och till suspension från befattningen som brandchef under en tid av en månad.

En vice brandchef, som attesterat en av de i det föregående angivna fakturorna dömdes till bötesstraff för osant intygande i förening med åsidosättande av tjänsteplikt.

Rådhusrättens dom har sedermera vunnit laga kraft.

Stig-G. Holmberg.

NYTT

från

BYGGNADSFRONTEN

Fasadbeklädnadsplattor (träfiberplattor belagda med asfalt).

Statens brandinspektion har från ett flertal brandchefer och andra fått förfrågningar angående rubricerade plattor. Brandinspektionens åsikter framgår i huvudsak av nedanstående utdrag ur från brandinspektionen avlätna skrivelser.

Plattorna består av träfiberplattor, som på ytan är belagda med ett asfallt lager. Dessa plattor har enligt ett av statens provningsanstalt utfärdat intyg mindre förmåga att motstå antändning vid gryende brand än bräder av hyvlad furuträ. Rökutvecklingen har vidare befunnits vara kraftig. Vid en brand i dessa plattor erhålls även ett avsevärt häftigare förlopp än vid en vanlig träbrand, beroende dels på den mera porösa träfiberplattan, och dels på att asfalten har ett större värmevärde än trä. Om exempelvis husen i en sådan tättliggande bebyggelse, som man kan finna i bl a vissa västkustsamhällen, bekläds med dylika plattor, torde faran för en snabb brandspridning vara stor. Statens brandinspektion vill dessutom framhålla, att vid brand i en byggnadsfasad beklädd med omnämnda plattor, kan en "utvändig" räddningsaktion komma att försäras, beroende på såväl den kraftiga förbränningen och rökutvecklingen som på den nedrinnande brinnande asfalten.

Kungl Bostadsstyrelsen har i ett cirkulär till samtliga länsbostadsnämnder meddelat att ifrågasärande plattor icke är godtagna som ytterbeklädnad för bostadshus, till vilka statligt lån söks.

I skrivelse till Kungl Byggnadsstyrelsen har riksbrandinspektören dock ifrågasatt om man enbart genom det på provningsanstalten gjorda s k Schlyterprovet entydigt kan avgöra dessa plattors lämplighet (eller olämplighet) som fasadbeklädnadsmedel. För att få ytterligare klarhet i hela det ovannämnda

problemet har riksbrandinspektören i samma skrivelse föreslagit att vissa mer omfattande prov företas. Dessa prov bör enligt riksbrandinspektörens uppfattning kunna göras på i princip samma sätt som förut gjorts på provningsanstalten med s k utfackningsväggar. För att få en jämförelse mellan å ena sidan en konventionell trävägg och å andra sidan en trävägg beklädd med ovannämnda plattor, bör ev en vägg av vardera typen provas.

Intill dess att ytterligare klarhet i frågan vunnits, vill riksbrandinspektören med hänsyn till redan befintliga uppgifter rörande materialet, ifrågasätta lämpligheten av att använda dylika plattor som fasadbeklädnadsmedel på byggnader. (8.12.1959)

Taktäckning med skyddsbelagd papp på ringformigt grupperade radhus.

Hos byggnadsstyrelsen har framställning gjorts om godkännande av taktäckning med s k underhållsfri takpapp på underlag av trä. De ifrågasärande byggnaderna utgörs av tolv radhus i en våning, ringformigt grupperade med två öppningar om 3,2 och 4 m till det inneslutna området. Minsta avståndet till närliggande bebyggelse, som utgörs av enplansbyggnader, kommer att uppgå till ca 15 m. Ytterväggar utförs dels av tegel, dels i träkonstruktion. Innertakskonstruktioner utförs av trä. De lägenhetskiljande väggarna utförs av dubbla 1/2-stens tegelväggar. Samtliga radhusenheter förskjuts i höjddled 20—50 cm.

I sitt svar meddelade byggnadsstyrelsen att taktäckning med papp på träunderlag normalt ej bör ifrågakomma på byggnader inom områden med sluten bebyggelse. Med hänsyn till den utformning som den ifrågasärande bebyggelsen kommer att erhålla meddelade dock byggnadsstyrelsen efter samråd med statens brandinspektion jämlikt 66 § byggnadsstadgan, att styrelsen ur brandskyddssynpunkt godkände ifrågasärande taktäckning med skyddsbelagd papp (flygbrandsäker papp) på brännbart underlag för tio av de tolv radhusenheterna. Det förutsattes att de övriga två radhusenheterna (i den ringformiga bebyggelsen belägna intill de förut omnämnda öppningarna in till det inneslutna området) försågs med taktäckning av plåt. Genom detta förfaringsätt åstadkoms en sådan uppdelning och avskiljning av papptaken, att två rader av vardera fem radhuselement försedda med pappklädda tak ingenstans kom att ligga närmare varandra än ca 20 meter.

(24.11.1959)

Ake Stålemo.

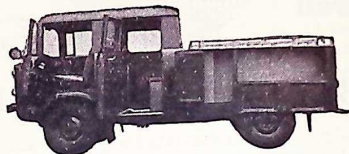
Ny LAND-ROVER med många fördelar

77 HK motor, ställbart föräresäte, hängande pedaler, större hjul 750×16", bättre styrsnöcka, vackrare linjer på hytt och kaross. Totalvikt 2.500 kg. Hjulbas 2.770 mm.

Willys-Overland med förlängd hytt för 5-6 man, totalvikt 3.700 kg. 105 HK motor, hjulbas 2.630 mm., stort lastutrymme, bygges med såväl 2- som 6-manshytt, 6 växlar framåt samt mycket god sikt.

INTERNATIONAL B4×4

Denna jeep är mycket snabb och kraftig, den har 140 HK toppventilmotor, totalvikt 4.000 kg., 8 växlar framåt, panoramaruta, STALKAROSS för 3 och 6 man, helt synkroniserad lastbilsväxellåda, hydrauliska bromsar med vacuumservo, hängande pedaler, original värmeledning och hytt samt i övrigt med alla senare finesser som framkommit. Alla ovanstående jeepar äro 4-hjulsdrivna och kunna föras med vår patenterade slangutläggare. Kan i övrigt inredas enligt överenskommelse, de äro alla byggda med helsvetsad stälkaross utan trä i stolpar, dörrar och luckor. — Begär offert från JEEPSPECIALISTEN!

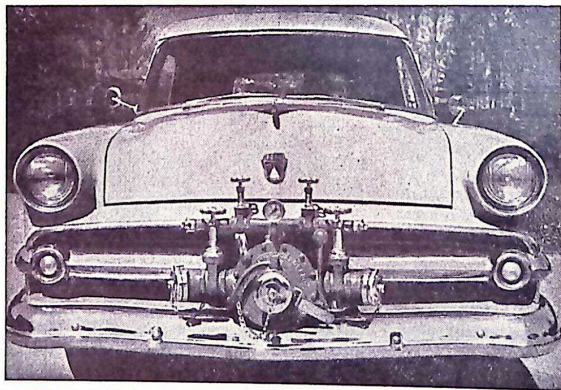
BRISSMANS BRANDREDSKAP AB

Postgiro 717 32

HALMSTAD

Telefon 133 33

Liten Frontpump — Centrifugalpump

för
900 l/min vid
9 kg/cm² och
2000 motorvarv.

Med avgasevakuering och synkroniserad koppling (pat.) till motoraxeln.

Wilh. Rubergs Fabriks AB, Långebro

Tel. Kristianstad 101 74, 101 78, 162 78

Brandförsvaret i årets statsverksproposition

För budgetåret 1960/61 har Kungl Maj:t föreslagit riksdagen att till brandförsvaret anvisa sammanlagt 1.658.100 kronor (1.520.800) enligt följande disposition (siffrorna inom parentes avser budgetåret 1959/60):

1. Statens brandsinspektion		
Avlöningar	194.800	(189.300)
D:o Omkostnader	76.700	(75.500)
3. Statens brandskola		
Avlöningar	201.800	(189.000)
D:o Omkostnader	94.800	(91.900)
5. Bidrag till förebyggande och släckning av brand	890.000	(775.000)
6. Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar	200.000	(200.000)
7. Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer	—	(100)

- På riksbrandinspektörens förslag har arvdena åt länsbrandinspektörerna föreslagits höjda med 2.300 kronor med hänsyn till att statsjämte-männen i allmänhet under 1959 erhöi en viss löneförbättring. Vidare har tillstyrkts mindre arvdesthöjningar för bl a länsbrandinspektörernas semestervikarier.
- Till reseersättningar åt länsbrandinspektörerna m fl föreslås en ökning med 1.200 kronor.
- Statens Brandskola föreslås få ytterligare 1.000 kronor för anordnande av vissa specialkurser. Då därjämte bl a vissa löneklassuppflyttningar skall ske under budgetåret 1960/61, blir den sammanlagda föreslagna anslagshöjningen 12.800 kronor.
- Omkostnadsanslaget för brandskolan avses ökas från 91.900 till 94.800 kronor.
- Anslaget till förebyggande och släckning av skogsbrand, f n 775.000 kronor, föreslås ökat med 115.000 kronor med hänsyn till belastningen på anslagsposten "Ersättning för verksamhet vid brandsläckning m m.
- Ifråga om anslaget "Bidrag till kommuner för anläggande av branddammar" har departementschefen uttalat bl a följande:

"Jag vill erinra om att 1958 års besparingsutredning uttalat, att ifrågakarande bidrag liksom även bidraget till kommuner för uppförande av brandstationer numera är av begränsad ekonomisk betydelse och att anslaget till dessa ändamål bör utgå ur riksstaten fr o m budgetåret 1960/61. I yttranden häröver har svenska stadsförbundet styrelse och styrelsen för svenska landskommunernas förbund förklarat sig dela utredningens uppfattning, medan civilförsvarsstyrelsen bl a anfört, att några skäl ur de synpunkter styrelsen har att företräda icke anförs för ett upphörande av statsbidragsgivningen till branddammar.

Enligt styrelsens uppfattning bör i vart fall en avveckling av bidragsgivningen icke ske utan att andra garantier skapas för att branddammar framdeles kommer till utövande i tillräcklig omfattning. Styrelsen motsätter sig däremot icke, att statsbidragsgivningen till uppförande av brandstationer upphör.

I betraktande av den minskade ekonomiska betydelse för de bidragsberättigade, som statsbidragsgivningen till kommuner för anläggande av branddammar eller uppförande av brandstationer numera fått, finner jag mig i rådande läge böra förorda, att båda dessa bidragsformer upphör. Jag har för avsikt att inom kort föreslå Kungl Maj:t att nu gällande bidragskategorier upphävs. De ändringar i brandlagstiftningen, som i samband därmed må bliva råkallade, torde få prövas i annat sammanhang.

I vad avser branddammar anser jag mig emellertid med hänsyn till att ett stort antal dammar färdigställda och att kommunerna därvid haft anledning påräkna statsbidrag böra föreslå oförändrad medelsanvisning även för budgetåret 1960/61 för att en bidragsgivning efter behovsprövning övergänsvis skall möjliggöras. Anslaget till bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer torde däremot böra utgå ur riksstaten fr o m budgetåret 1960/61."

I överensstämmelse härmed har ett anslag för ändamålet upptagits med 200.000 kronor.

- Anslaget till "Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer", som förekommit på riksstaten sedan budgetåret 1944/45, har numera utgått ur densamma.

Slutligen må här anmärkas, att anslaget till

- löner för personalen hos riksbrandinspektören (statens brandsinspektion) och flertalet omkostnader för inspektionens verksamhet tills vidare liksom hittills bestrides från civilförsvarsstyrelsens anslag;
- försöksverksamhet upptagits med 40.000 kronor (bl a prov med brandteknisk materiel);
- bidrag till kommuner för anordnande av branddammar för civilförsvarsändamål föreslagits ökat från 500.000 till 1.000.000 kronor. Även de under 2:o) och 3:o) upptagna anslagen redovisas under Civilförsvaret.

Stig G Holmberg.

Slangpriser (1 februari 1960).

Obelagd slang	Belagd slang
25 mm 3: 70	6: 35 — 7: 20
32 mm 4: 30	7: 50 — 8: 40
38 mm 4: 90	8: 25 — 9: 30
51 mm 6: 10	10: 35 — 11: 90
63 mm 6: 90	12: 30 — 13: 60
76 mm 8: —	14: 70 — 15: 80

Priserna på den obelagda slangen gäller för de vanligast förekommande fabrikaten av bästa brandkärskvalité.

Priserna på de belagda slangarna varierar, vilket beror på att olika kvaliteter saluföres.

Härtill kommer 4,2 % varuskatt.

Brandförsvarsmål i Regeringsrätten 1958

16. (Dnr 105/1958 Inr.-dep.)

Ang. visst tillstånd i fråga om utövande av hotell- och pensionatörrelse.

Genom resolution den 1/11 1946 meddelade länsstyrelsen i Kopparbergs län Anna Margareta (Greta) Rhudin tillstånd att i en i Rättviks municipalsambhålle belägen byggnad, benämnd Turisthemmet, driva pensionatörrelse, därvid för samtidigt härbärgande av högst 21 gäster finge användas högst 14 rum, belägna i våningen 1 trappa upp. I en den 23/4 1955 till länsstyrelsen inkommen skrift anhöll klaganden om tillstånd att få driva ifrågakvarande rörelse i ytterligare 2 rum, belägna i byggnadens 3:e våning eller vindsvåning. Sedan länsstyrelsen antecknat, att, såvitt därstädes för register utvisade, tillstånd att driva pensionatörrelse i ifrågakvarande byggnad meddelats 1:a gången den 21/8 1934, fann länsstyrelsen, resolution den 8/9 1956, enär byggnaden icke vore av sådan beskaffenhet, som omförmäles i 7 § 1 st. stadgan den 8/6 1917 ang. hotell- och pensionatörrelse, jämlikt 2 st. samma § framställningen icke kunna lagligen bifallas. Häri yrkade klaganden ändring under anhållan tillika att, därest besvären lagligen icke kunde bifallas, tillfälligt tillstånd att använda ifrågakvarande rum för rörelsen måtte meddelas för en tid av 3 år. Regeringsrätten fann ej skäl att göra ändring i överklagade resolutionen samt hemställde, vidkommande ansökningen, att Kungl. Maj:t måtte lämna densamma utan bifall. — Vid ansökningens föredragning inför Kungl. Maj:t i statsrådet den 6/6 1958 beslöts i enlighet med regeringsrättens hemställan.

17. (Dnr 176/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreliggande att avhjälpa vid brandsyn befunda brister.

Vid brandsyn den 28/6 1956 avseende den B. Eriksson innehavda fastigheten Merasjärvi 1³ i Vittangi församling inom Kiruna beslöts, att vissa i det över synen förda protokollet angivna åtgärder skulle hava vidtagits senast den 30/9 1956. Sedan vid efterbesiktning den 12/10 1956 befunnits, att åtgärderna ej blivit vidtagna, anmälde brandsynenämnden i staden nämnda förhållanden till länsstyrelsen i Norrbottens län. Enligt beslut den 15/12 1956 fann länsstyrelsen med stöd av 12 § 1 mom. 2 st. brandstadgan skäligt förelägga klaganden, vid vite av 100 kr., att inom 3 mån. från deländet av länsstyrelsens beslut avhjälpa de vid brandsynen konstaterade bristerna. I besvären yrkade klaganden uppskov med fullgörandet av föreläggandet till den 1/10 1957. I sitt utlåtande över besvären upplyste länsstyrelsen, att — sedan klaganden jämväl hos länsstyrelsen begärt uppskov, som nytt sagts — länsstyrelsen genom beslut den 27/6 1957 bifallit framställningen. Regeringsrätten: Enär klaganden genom länsstyrelsens beslut den 27/6 1957 erhållit anstånd i enlighet med vad han hos Kungl. Maj:t yrkat, finner regeringsrätten klagandens talan ej föranleda vidare yttrande.

18. (Dnr 178/1958 Inr.-dep.)

Ang. föreliggande att vidtaga brandskyddsåtgärder.

Länsstyrelsen i Malmöhus län, resolution den 18/4 1957, förelade H. Nilsson — som var ägare till en fastighet, inrymmande butikslokaler, i Bjärs-hög inom Bara kommun — med stöd av 11 och 16 §§ brandlagen att före den 1/7 1957 vid vite av 500 kr. hava vidtagit, såvitt nu är i fråga, följande åtgärder å fastigheten: Till den elektriska kassaapparaten skulle framdragas fast ledning med uttag omedelbart intill apparaten. Öppningen i muren mellan pannrummet och lagerkällaren skulle igenmuras. Tomlådar, packningsmaterial och dylika brännbara föremål, som i strid mot den för kommunen gällande brandordningen hopats å vindar, gårdar och liknade utrymmen eller belamrade trappor samt gåingar å vindar och i källare, så att släckningsarbete försvårades, skulle avlägsnas. I besvären yrkade klaganden upphävande av länsstyrelsens resolution i vad den avsåge ovan angivna åtgärder. I sitt utlåtande i anledning av besvären anförde statens elektriska inspektion, att — sedan klaganden, såvitt följde av utlåtandet bifogat intyg av behörig elektrisk installatör, vidtagit vissa av överinspektör i inspektionen vid besök å platsen anvisade åtgärder i avseende å bl. a. den elektriska kassaapparaten — ytterligare åtgärd därutinnan f. n. ej syntes erforderlig ur säkerhetssynpunkt. Regeringsrätten: Vad först angår den i målet omförmälda kassaapparaten, finner regeringsrätten, med hänsyn till vad som anförts i statens elektriska inspektions utlåtande, skäligt upphäva länsstyrelsens resolution i vad klaganden förelagats att framdraga ledning till apparaten. Vidkommande föreläggandet i övrigt finner regeringsrätten skäl ej vara anført, som föranleder ändring i länsstyrelsens resolution i denna del, dock att regeringsrätten bestämmer den dag, före vilken åtgärderna i fråga vid av länsstyrelsen fastställt vite skola ha vidtagits, till den 1/1 1959.

Stig G. Holmberg.

Bemärkelsedagar

70 år.

30/3 Odell, Waldemar, f. brandchef, Halmstad.

50 år.

27/3 Sjölund, Idoff, v. brandchef, Härnösand.

40 år.

25/3 Öberg, H. G. W., brandchef, Huskvarna.
29/3 Bergkvist, S. G., brandmästare, Gävle.

Rörlig plattform i stället för stege

För några år sedan kom på den amerikanska marknaden ut en typ av fordonsburna maskiner, som närmast skulle kunna kallas för "flygande plattformar", d. v. s. plattformar eller korgar med plats för ett par man, som med hjälp av långa hävarmar snabbt kunde förflyttas inom ett relativt stort område. Framför allt var dessa apparater avsedda för arbeten av rörlig typ såsom trädutknäckning och fönsterputsning.

I en artikel i den amerikanska tidskriften *Fire Engineering* (aug. 1959) berättas hur Fire Commissioner R. J. Quinn vid brandkåren i Chicago för något år sedan fick se en sådan plattform i arbete. Han anade dess möjlighet som släcknings- och räddningsredskap och kontaktade tillverkaren, som ställde ett exemplar till förfogande för försök. Dess plattform hade en räckhöjd av c:a 18 m och kunde bära tre man. Den försågs med en vattenkanon (kapacitet 4.500 l/min vid 7 kg/cm²) och sattes i tjänst. Bl. a. användes den vid den tragiska skolbranden i december 1958 (se bild i *Brandskydd* nr 2/1959 sid. 20). Erfarenheterna blev så goda att man skaffade ytterligare två apparater. Dessa fick en räckhöjd av 22 resp. 25 m och hade en bärförmåga av 6 resp. 7 man.

Alla tre "snorklarna" (pressen gav dem snart smeknamnet Quinns snorkel) manövreras på hydraulisk väg. Manövreringen sker uppe från plattformen men kan även ske från fordonet som en extra säkerhet.

Som ett exempel på plattformens användbarhet nämner artikeln i *Fire Engineering* en kollision mellan två högbanetåg (spåren går på viadukt över gatan). Närmaste "snorkel" tillkallades och började med att lyfta upp en läkare och brandmän med verktyg. Sedan gick plattformen som en hiss korg upp och ner medförande fyra tågpassagerare åt gången. I ett fall placerades en skadad person på bår uppe i tåget varefter båren lyftes ner placerad på plattformen.

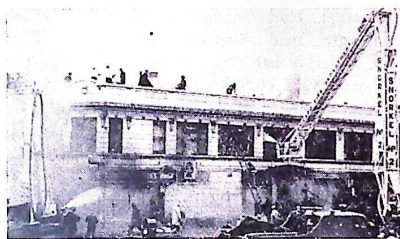

Bild 2.

Utan tvekan medför "snorkeln" en hel rad fördelar framför maskinstegarna: större snabbhet, större livräddningskapacitet samt möjligheter till effektivt arbete på höjder (en stege är ju som bekant en relativt dålig arbetsplattform). Nackdelar finns givetvis också, den mest väsentliga torde för oss vara att snorkeln i körläge är betydligt längre än en maskinstege. Totala längden torde ligga mellan 10—13 m.

Göran Bergström.

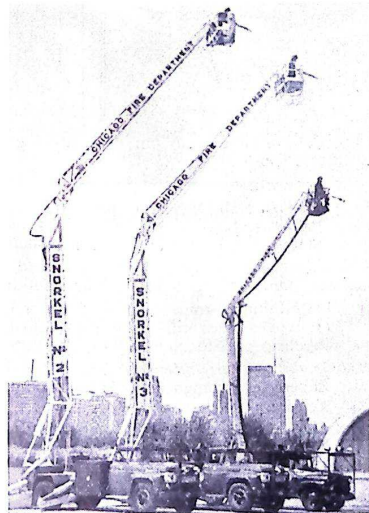

Bild 1.

Statens Brandskola

Brandchefskurs kat II — andra delen innefattande utbildning vid brandskolan — pågår under tiden 29/4—11/6 1960. Ansökan till kursen skall ha inkommit senast den 5/3 1960.

Ett finger mindre ...

Ja, det kunde ha blivit resultatet, om inte ringen gått sönder.

Hur många av oss är det inte som bär ring i vårt arbete? Tänker vi någon gång på de stora risker detta innebär? Nej, inte förrän det är för sent.

Ringens på bilden bars av en brandman vid en övning. Han skulle tillsammans med några kamrater flytta en stor, tung järnplåt, som var ojämn i kan-

terna. Han fastnade med ringen i en av ojämnheterna och handen låstes fast. Brytningen då plåten ändrade läge blev så kraftigt, att ringen brast. Turligt nog var ringen smal. Hade mannen haft en bredare ring, hade fingret med säkerhet brutits av — kanske t. o. m. slitits av helt.

Låt detta vara ett varnande exempel för oss alla.
Inga ringar på fingrarna då vi arbetar!

La

TILL SALU

Beg. brandtelegrafanläggning L. M. Ericssons induktorbrandalarmsystem för industrier och mindre samhällen, bestående av nedanstående materiel, försäljes på anbud helt eller delvis.

- 1 st. centralapparat
- 1 „ telegrafapparat TI 70
- 1 „ handinduktor TI 352
- 14 „ brandskåp TH 117
- 10 „ brandskåpsbelysningar
- 1 „ batterilåda
- 5 „ alarmklockor med 20 ohms motstånd KLA 1302
- 40 „ alarmklockor med 20 ohms motstånd KLA 1402

Beskrivning och kopplingsschema medföljer.

MORA BRANDKÄR, MORA

Brandskadeåret 1959.

Under år 1959 gick värden för icke mindre än 150 miljoner kronor till spillo genom brand i vårt land, d v s 420.000 kronor per dag. Det är de största skador vi hittills haft något år.

221 bränder över 100.000 kronor, därav 21 över en miljon, har förorsakat 65 % av de totala förlusterna. Mest omfattande var flyghangarbranden i Västerås med skador för 15 miljoner kronor.

66 personer omkom under fjolåret genom brand i vårt land. Av dessa var inte mindre än 26 sängbrukare.

Den torra och heta sommaren medförde som bekant en starkt ökad brandfrekvens. Markant är även att brandskadorna genom svetsning och skärning åter har kraftigt ökat. Brandskadorna härav fördubblades under året.

— Jag skall bära er som om ni svävade genom luften, lilla fröken.

BRANDKÄRSTIDSKRIFT

Organ för Svenska Brandkärernas Riksförbund

Utkommer omkring den 15 varje månad

Prenumerationspris: 7: — kr/år. Vid samtidig beställning av minst 5 ex. = 5: — kr/år. (Likvid sändes till Brandkärstidskrift, Jakobsg. 14, Stockholm, Postgiro 4870.)

Redaktör och ansvarig utgivare: Brandchef A. Ekberg, S. Promenaden 46, Norrköping, Tel. 011/293 70.

Annonschef: Förbundsdirektör A. Hegen, Jakobsgatan 14, Stockholm C. Tel. 010/10 50 25.

OBS! Annonsskript måste vara annonschefen tillhanda senast den 20 i månaden före den, då annons önskas inför.

Befattningen som

vice Brandchef

i Kristianstad stad kungöres härmed till ansökan ledig. Befattningen är placerad i lönegrad A 16, ortsgrupp 3.

Tjänsteinnehavaren skall ha genomgått brandchefskurs kat. I vid Statens Brandskola.

För tjänsteinnehavaren finnes tjänstebostad anvisad.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i gällande tjänste- och pensionsreglemente samt utfärdade instruktioner jämte de ändringar däri, som kunna blika fastställda av vederbörande myndigheter.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare likvärdig tjänst, skall göra framställning härom i ansökan.

Till brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg och de handlingar sökande önskar åberopa skall vara inkommen till brandchefen senast den 25 februari 1960.

Befattningen som

2:e vice Brandchef tillika Brandmästare

vid Umeå stads brandkår ledigförklarar för tillträde den 1 april 1960 eller snarast därefter.

Kompetenskrav: Brandmästarekurs kat. I.

Löneförmåner: Lönegrad A 15 (ortsgrupp 4) samt beklädnadsersättning med 528 kr. per år. Sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare tjänstgöring skall ange detta i ansökan.

Befattningshavaren är skyldig att bebo tjänstebostad om 2 rum och kök samt att underkasta sig gällande tjänste-, avlönings- och pensionsbestämmelser samt de ändringar däri, som kunna komma att beslutas.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av de handlingar sökanden önskar åberopa, skall vara inkommen till brandchefsexpeditionen, Brandkåren, Umeå, senast den 27 febr. 1960. Läkarintyg inlämnas först på anfordran.

Närmare upplysningar om tjänsten lämnas av brandchefen, tel. 188 00.

Umeå den 9 januari 1960.

Brandstyrelsen.

Befattningarna som

Brandchef och vice Brandchef

Vid Sösdala kommuns borgarbrandkår kungöres härmed befattningarna som brandchef och vice brandchef till ansökan lediga.

Sökandena skola hava genomgått Statens Brandskolas brandchefskurs kategori 2.

Lön enligt avtal mellan Landskommunernas Förbund och Svenska Brandbefällets Riksförbund.

Tillträde den 1 april 1960.

Ansökningshandlingarna skola ingivas till Brandstyrelsen i Sösdala kommun senast den 27 februari 1960.

Upplysningar om tjänsterna lämnas av brandstyrelsens ordf. Tel. 186 65 Hässleholm.

Sösdala den 15 januari 1960.

Brandstyrelsen.

Befattningen som

Brandmästare tillika Brandchef

vid Lyckeby Brandkår kungöres härmed till ansökan ledig att tillträdas den 1/4 1960.

Kompetensfordringar: Brandchefskurs kat. 2 eller Brandmästarekurs kat. I.

Befattningen är placerad i lönegrad A 12 ortsgrupp 3 och är pensionsreglerad.

I uppgiften ingår bl.a. skötsel av brandstation, materialvård, bil- & pumppreparationer, brandsyn, besiktningar, tillsyn av vatten- & avloppsverk inom kommunen m. m.

Befattningshavare är skyldig underkasta sig instruktioner och tjänstgöringsreglemente för befattningen samt de ändringar däri som kunna komma att beslutas.

Sökanden som önskar tillgodoräkna sig tidigare anställning för löneklassuppflyttning skall ange detta i ansökan.

Till Brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg, meritförteckning och övriga handlingar som sökanden önskar åberopa skall vara Brandstyrelsen tillhanda senast den 1/3 1960 under adress: Lyckeby Brandstyrelse, Kommunalkontoret, Lyckeby.

Upplysningar lämnas pr telefon Karlskrona 205 02.

Lyckeby den 13/1 1960.

Brandstyrelsen.

En tjänst som

Brandmästare

i lönegrad A 14, ortsgroup 5, vid Nacka stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Tjänsteinnehavaren skall ha genomgått brandmästarkurs kat. I vid Statens Brandskola samt bör vara väl meriterad i motor- och verkstadstjänst.

Tjänsteinnehavaren är skyldig att ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i gällande tjänste- och pensionsreglemente samt utfärdade instruktioner jämte de ändringar däri, som kunna bli fastställda av vederbörande myndigheter.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare likvärdig tjänst, skall göra framställning härom i ansökan. I ansökan skall också angivas eventuella önskemål beträffande bostad.

Till brandstyrelsen ställd ansökan åtföljd av åldersbetyg och de handlingar sökande önskar åberopa, skall vara inkommen till brandchefen i Nacka senast den 1 mars 1960.

Brandstyrelsen.

Befattningen som

vice Brandchef

vid brandkåren i Sundsvall förklarar härmed till ansökan ledig.

Kompetensfordringar: Brandchefskurs kat. I.

Lön: A 16, beklädnadsersättning 525: — kr/år.

Till brandstyrelsen ställd ansökan skall inlämnas till brandchefen i Sundsvall senast den 1 mars 1960.

Brandstyrelsen.

Befattningen som

vice Brandchef tillika Brandmästare

vid Piteå stads borgarbrandkår kungöres härmed till ansökan ledig med tillträde den 1 juni 1960.

Kompetensfordringar: Brandmästarekurs kat. I vid Statens Brandskola eller motsvarande utbildning. God erfarenhet som brandsyreförrättare samt verkstadskunnighet önskvärda.

Lön utgår enligt central överenskommelse (ortsgroup 5). Beklädnadsersättning enl. avtal. Pensionsavgifterna betalas av staden.

Blivande befattningshavare är skyldig ställa sig till efterrättelse bestämmelserna i gällande tjänste- och pensionsreglemente samt utfärdade instruktioner jämte ändringar däri, som kunna bli fastställda.

Blivande befattningshavare är skyldig att bebo av brandstyrelsen anvisad bostad och erlagga därför av hyresnämnden fastställd hyra.

Sökande som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare liknade tjänstgöring skall i ansökan göra framställning därom.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, åtföljd av åldersbetyg, styrkt meritförteckning och de handlingar sökande önskar åberopa, samt på begäran läkarintyg skall vara brandstyrelsens ordf. tillhanda senast den 5 mars 1960. Ytterligare upplysningar lämnas av brandstyrelsens ordf., telefon 136 73 efter kl 18.00.

Piteå den 28 januari 1960.

Brandstyrelsen.

Tjänsten som

vice Brandchef

vid Kiruna stads brandkår kungöres härmed till ansökan ledig.

Kompetensvillkor: Enligt § 7 brandstadgan. Lön: Enligt central överenskommelse.

Ortsgroup: 5 kallortsklass V.

Fria uniformspersedlar enligt gällande beklädnadsplan.

Befattningshavare är skyldig bebo tjänstebostad inom brandstationen och härför erlagga fastställd hyra, samt att ställa sig till efterrättelse för tjänsten gällande bestämmelser i brandlagen, brandstadgan, stadens brandordning och gällande löne- och pensionsbestämmelser, samt att underkasta sig de förändringar däri som i föreskriven ordning kan komma att beslutas.

Sökande, som för löneklassuppflyttning önskar tillgodoräkna sig tidigare likvärdig tjänst, skall meddela detta i ansökan.

Till brandstyrelsen ställd ansökan, jämte övriga handlingar, sökanden önskar åberopa, insändes till brandchefen i Kiruna senast den 1 mars 1960.

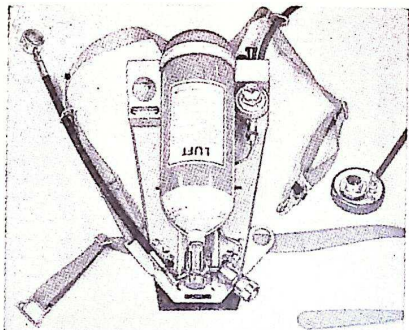
Föreskrivet läkarintyg avgives först efter anmodan.

Upplysningar om tjänsten lämnas av brandchefen tel. Kiruna 122 50.

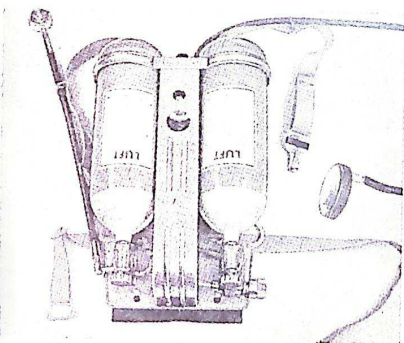
Brandstyrelsen.

AGA DIVATOR

Universal

AGA DIVATOR Universal I, typ ME-1715, med manometern synlig för bäraren samt plats för en 5- eller 7-liters behållare.

AGA DIVATOR Universal II, typ ME-1726, med manometern synlig för bäraren samt plats för två 5- eller 7-liters behållare.

Andningsapparat för tryckluft vid dykning både i rök och i vatten

- *Lägsta andningsmotstånd även vid hårt arbete*
- *Enkel och driftsäker*
- *Lätt och bekväm*
- *Reservluftventil för återtag och uppstigning*
- *Anslutning av luftbehållare utan mutternyckel*
- *Snabbkoppling för extraluft och flytväst*

AGA

SVENSKA AB GASACCUMULATOR

Avd. 7, • STOCKHOLM – LIDINGÖ • Tel. 65 25 20, 65 25 40 (riks)

METEOR SKUM

Skumvätska Typ METEOR

För användning i koncentrerad form i skumstrålrör, injektorer och skumpumpar.
Vid användning i tryckluftskumaggregat tillätses 6 % av rattenvolymen.

Lämplig lagringstemperatur 0 till +20° C.
METEOR-Skumvätska är användbar från -10° C till +50° C.

Skumvätskedunken skall alltid
förvaras TILLSLUTEN

KOK Nr _____

TILLVERKARE: STOCKHOLMS BENMJÖLSFABRIKS AB STOCKHOLM

SVENSKA SKUMSLÄCKNINGSS AB
GÖTEBORG — STOCKHOLM

Denna etikett

garanterar en av oss kontrollerad skumvätska
av svensk tillverkning.

Den är lämpad för användning i alla våra typer
av skumalstringsorgan.

Den kan användas såväl vid direktinsugning i
skumrör, mellan- eller pumpinjektorer som i
tryckluftskumaggregat i vilka skumvätska finns
blandad med vatten.

Svenska Skumsläcknings Aktiebolaget

Göteborg

Stockholm